

GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD, PODGORICA

**IZVJEŠTAJ O IZVRŠENOJ REVIZIJI
FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA 2023. GODINU**

Sadržaj

Strana

Izvještaj nezavisnog revizora

1-4

Finansijski izvještaji:

Bilans uspjeha za period 1.01-31.12.2023. godine

5-6

Bilans stanja na dan 31.12.2023. godine

7

Iskaz o promjenama na kapitalu

8

Iskaz o novčanim tokovima

9

Napomene uz finansijske iskaze

10 -43

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

AKCIONARIMA DRUŠTVA "GRAWNE NEŽIVOTNO OSIGURANJE" AD, PODGORICA

Izvršili smo reviziju finansijskih iskaza akcionarskog društva „Grawne neživotno osiguranje“ Podgorica (u daljem tekstu: Društvo), koji obuhvataju iskaz o finansijskoj poziciji (bilans stanja) na dan 31.12.2023. godine, iskaz o ukupnom rezultatu (bilans uspjeha), iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o novčanim tokovima za godinu koja se završila na taj dan, i napomene uz finansijske iskaze koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima finansijski položaj društva „Grawne neživotno osiguranje“ AD, Podgorica na dan 31. decembra 2023. godine, rezultate njegovog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završila na taj dan, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore i Međunarodnim standardima revizije (ISA). Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku izveštaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih iskaza. Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe Odbora za Međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih iskaza u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za mišljenje.

Ključna revizorska pitanja

Ključna revizorska pitanja su pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih iskaza tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije pojedinačnih finansijskih iskaza kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Ključno revizorsko pitanje	Odgovarajuća revizorska procedura
Vrednovanje tehničkih rezervi i test adekvatnosti obaveza	
Tehničke rezerve u iznosu od 7,760,812 € na dan 31. decembra 2023. godine predstavljaju značajan dio ukupnih obaveza Društva. Vrednovanje tehničkih rezervi uključuje procjene u vezi sa neizvjesnošću ishoda, uglavnom u vezi sa ukupnim iznosom potrebnim za podmirenje obaveza, uključujući bilo kakve garancije osiguraniku. Društvo koristi aktuarske modele kao podršku prilikom obračuna tehničkih rezervi. Određivanje pretpostavki koje se koriste u proračunu tehničkih rezervi uključuje značajnu procjenu rukovodstva neizvjesnim budućim ishodima.	Razumjeli smo tok procesa i dizajn internih kontrola nad aktuarskim procesom, koji uključuje obračun rezervacija za štete, proces korišćenja ekonomskih i aktuarskih pretpostavki, kao i proces izvođenja novčanih tokova. Takođe smo ocijenili pristup i metodologiju koje Društvo koristi za aktuarske analize, uključujući procijenjene u odnosu na stvarne rezultate iz prethodnih godina. Naš pristup je, po potrebi uključivao i procjenu određenih ekonomskih i aktuarskih pretpostavki, uzimajući u obzir razloge rukovodstva za primijenjene aktuarske procjene, koje mogu varirati u zavisnosti od proizvoda ili specifikacije proizvoda i takođe, usklađenost modela sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori.

Modeli rezervacija za štete uzimaju u obzir iskustvo, razvoj šteta, tržišne uslove, kao i sve pretpostavke koje su osjetljive na pravne ekonomske i druge faktore nesigurnosti kako bi se adekvatno procijenili budući gubici. Tehničke rezerve se obračunavaju uzimajući u obzir knjižene premije, prirodu rizika i opšteprihvaćene aktuarske metode vrednovanja. Rukovodstvo Društva provjerava štete i premije, ulazne pretpostavke za modele i odgovorno je za imenovanje ovlaštenog aktuara koji ima zadatak da pregleda procijenjena rezervisanja i da daje mišljenje o njihovoj adekvatnosti. Zbog značaja navedenih procjenjivanja i iznosa tehničkih rezervi u ukupnoj pasivi Društva, ovo područje smatramo ključnim revizorskim pitanjem.	Naše procedure smo usmjerili na modele koje smo smatrali materijalnim i kompleksnim i/ili koje zahtijevaju značajne procjene u vezi sa korištenim pretpostavkama, naročito dugoročnog dijela za poslove neživotnih usluga. Angažovali smo nezavisnog ovlaštenog aktuara u obavljanju revizijskih postupaka kako bismo izvršili provjeru ključnih pretpostavki za procjenu adekvatnosti tehničkih rezervi u skladu sa pravilima aktuarske struke i važećim propisima. Pored navedenog naše revizorske procedure su uključivale sledeće: Procjenu ključnih internih kontrola nad procesom obrade prijavljenih šteta. Prikupljanje i testiranje na uzorku dokumentacije o štetnim događajima na osnovu kojih je Društvo izvršilo rezervisanja za nastale prijavljene štete. Procjenu da li su evidentirane tehničke rezerve u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori i propisima Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore. Izvršili smo revizorske procedure kako bi procijenili da li modeli obezbjeđuju ispravan i potpun obračun tehničkih rezervi, uključujući i ponovne obračune rezultata ovog modela na odabranom uzorku. Naše revizorske procedure takođe su uključile test konzistentnosti ulaznih podataka koji se koriste za obračun rezervi za nastale a neprijavljene štete (IBNR), nezavisan obračun IBNR rezervi koristeći različite metode i pretpostavke, i nezavisni preračun rezervi prijavljenih ali ne i izmirenih šteta (RBNS) za anuitete. Pregled informacija prezentovanih u finansijskim izveštajima Društva da bismo ocijenili da li je njihova prezentacija dovoljna korisnicima finansijskih izveštaja. Na osnovu sprovedenih revizorskih procedura nijesmo identifikovali značajne nalaze u odnosu na iskazane tehničke rezerve Društva na dan 31.12.2023. godine.
---	---

Izveštaj o drugim zakonskim zahtjevima

Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje i tačnost godišnjeg izveštaja menadžmenta u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore.

Naše mišljenje o finansijskim iskazima ne obuhvata godišnji izveštaj menadžmenta, i osim u onoj mjeri u kojoj je to izričito navedeno u našem izveštaju, ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima.

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o usklađenosti godišnjeg izveštaja menadžmenta Društva za 2023. godinu sa finansijskim iskazima za tu poslovnu godinu i da li je izveštaj menadžmenta sastavljen u skladu sa Zakonom o računovodstvu.

Na osnovu sprovedenih procedura izvještavamo da:

1. Informacije koje su prikazane u godišnjem izvještaju menadžmenta za finansijsku godinu za koju su pripremljeni finansijski izvještaji su konzistentne sa finansijskim izvještajima;
2. Godišnji izvještaj menadžmenta je sastavljen u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore.

Pored toga, naša je odgovornost da na osnovu saznanja i razumijevanja Društva i njegovog okruženja stečenog tokom revizije izvijestimo da li ostale informacije sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Na osnovu postupaka koje smo izvršili u vezi sa godišnjim izvještajem menadžmenta Društva za 2023. godinu, nijesmo utvrdili materijalno pogrešne iskaze.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih finansijskih iskaza u skladu sa međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih iskaza koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih iskaza, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Društva.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza

Naš cilj je sticanje uvjeravanja u razumnoj mjeri o tome da finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške; i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjeravanja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usled kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih iskaza.

Kao dio revizije u skladu sa ISA standardima, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

* Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale usled greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaoblazanje interne kontrole.

* Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola entiteta.

* Vršimo procjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.

* Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti entiteta da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezanu objelodanjivanja u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nijesu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje.

Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posledicu da imaju da entitet prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.

* Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih iskaza, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim iskazima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Takođe, dostavljamo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih iskaza za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posledice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Podgorica, 29.02.2024. godine

Svetomir Aković, Ovlašćeni revizor

GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD, PODGORICA
Finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

Bilans uspjeha
u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

		(u Eur)	
	Napomena	2023.	2022.
Poslovni prihodi		7.091.135	6.370.113
Prihod od premije osiguranja i saosiguranja	3.2, 4	6.958.484	6.259.106
Obračunate bruto premije osiguranja		8.684.506	7.186.147
Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja		-	-
i za udjele retrocesionara u premijama osiguranja		(1.246.140)	(832.550)
Promjene bruto prenosnih premija		(707.841)	(42.243)
Promjene prenosnih premija za reosiguravajući dio		227.959	(52.248)
Neto prihodi od ostalih usluga	3.2, 5	132.651	111.007
Poslovni rashodi		4.189.107	4.036.960
Rashodi naknada šteta	3.3, 6	3.408.152	3.578.345
Obračunate bruto naknade šteta		3.319.610	3.433.418
Troškovi vezani za isplatu šteta		341.604	287.695
Umanjenje za udio saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara u naknadama šteta		(243.797)	(281.779)
Umanjenje za udio saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara u naknadama šteta		(264.172)	(385.436)
Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete		179.092	48.295
Promjene rezervisanja za nastale prijavljene štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio		(6.348)	(2.437)
Promjena bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete		7.538	436.388
Promjena rezervisanja za troškove likvidacije šteta		74.625	42.201
Rashodi za promjene neto tehničkih rezervisanja	3.3, 7	3.197	18.838
Promjena rezervisanja za prenosne premije		3.197	18.838
Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja	3.3, 8	777.758	439.777
Troškovi za preventivu	3.4	96.323	83.904
Vatrogasni doprinosi		8.264	7.419
Garantni fond	3.5	163.615	176.076
Troškovi nadzornog organa		71.143	69.628
Troškovi ispravke vrijednosti premije osiguranja		112.487	-
Drugi ostali neto troškovi osiguranja		133.830	102.750
Rezervacije za penzije jubilarne nagrade i otpremnine		49.596	-
Druge rezervacije		142.500	-
Dobitak/Gubitak – Bruto poslovni rezultat		2.902.028	2.333.153
Troškovi sprovođenja osiguranja	3.6, 9	2.144.416	1.899.729
Troškovi sticanja osiguranja		1.737.176	1.284.177
Promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja		(219.062)	41.377
Amortizacija		73.154	72.253
Troškovi rada		425.468	446.522
Materijalni troškovi		23.621	25.691
Ostali troškovi usluga		238.677	139.207
Drugi troškovi		50635	44.245
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja		(185253)	(153.743)
Dobitak/Gubitak – Neto poslovni rezultat		757.612	433.424

GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD, PODGORICA
Finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

Bilans uspjeha
u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

		(u Eur)	
	Napomena	2023.	2022.
Finansijski rezultat od ulaganja	3.8, 10	455.223	350.382
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		400.180	298.215
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		-	-
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava rezervi i matematičke rezerve	3.8, 10	400.180	298.215
Prihodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		72.577	61.629
Rashodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		(17.534)	(9.462)
Neto finansijski rezultat od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		55.043	52.167
Dobitak/Gubitak iz redovnog poslovanja prije oporezivanja		1.212.835	783.806
Porez na dobit	3.10, 11	(143.904)	(91.812)
Porez na dobit		(141.745)	(89.708)
Prihodi/rashodi na ime odloženog poreza		(2.159)	(2.104)
Neto dobit za poslovnu godinu		1.068.931	691.994
Raspodjela neto dobiti			
Zarada po akciji	12	1,90	1,23

Potpisano u ime Grawe neživotno osiguranje AD, Podgorica:

U Podgorici,
 21.02.2024. godine

Lice odgovorno za
 sastavljanje bilansa

Tijana Pantović

Izvršni direktor

Ivan Lero

GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD, PODGORICA
Finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

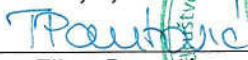
Bilans stanja
na dan 31.12.2023. godine

		(u Eur)	
	Napomena	2023.	2022.
Aktiva			
Nematerijalna imovina	3.11, 13	3.208	4.600
Nekretnine i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	3.12, 14	978.918	729.545
		10.953.783	9.748.463
Dugoročna finansijska ulaganja			
Obveznice, onosno druge dužničke hartije od vrijednosti	3.16, 15	9.521.090	8.417.738
Investicione nekretnine	3.15, 15	134.880	140.375
Udjeli i učešća u društvima	3.16, 15	540.500	540.500
Dugoročna poslovna potraživanja i druga dugoročna potraž.	3.16, 15	757.313	649.850
		384.545	60.181
Kratkoročna finansijska ulaganja			
Hartije od vrijednosti	3.16, 16	79.834	60.181
Kratkoročni depoziti kod banaka	3.16, 16	304.711	-
		2.535.177	1.751.707
Kratkoročna sredstva			
Gotovinska sredstva	3.16, 17	806.895	468.252
Kratkoročna potraživanja	3.16, 18	1.728.282	1.283.455
		611.848	377.542
Udio reosiguravača u tehničkim rezervama	19	908.092	668.023
Aktivna vremenska razgraničenja	20		
		16.375.571	13.340.061
Ukupna aktiva			
Pasiva			
Osnovni kapital			
Akcijski kapital	3.17, 21	3.000.003	3.000.003
		3.365.125	2.296.194
Rezerve			
Rezerve iz dobiti	3.17, 21	39	39
Prenesena i neraspoređena dobit/gubitak		3.365.086	2.296.155
		7.952.908	6.788.520
Rezervisanja	3.19, 22		
Bruto tehničke rezerve		7.760.812	6.788.520
Ostala rezervisanja		192.096	-
		1.577.249	1.020.607
Kratkoročne obaveze	3.16, 23		
		211.131	40.179
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja	24, 25		
		269.155	194.558
Pasivna vremenska razgraničenja	26		
		16.375.571	13.340.061
Ukupna pasiva			

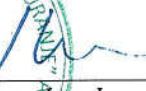
Potpisano u ime Grawe neživotno osiguranje AD, Podgorica:

U Podgorici,
21.02.2024. godine

Lice odgovorno za
sastavljanje bilansa

Tijana Pantović

Izvršni direktor

Ivan Lero

GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD, PODGORICA
Finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

Iskaz o promjenama na kapitalu
u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

(u Eur)				
Opis	Akcijski kapital	Rezerve iz dobiti	Neraspo-ređena dobit	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2022. godine	3.000.003	39	1.604.161	4.604.203
Dobit tekuće godine	-	-	691.994	691.994
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	3.000.003	39	2.296.155	5.296.197
Stanje na dan 1. januara 2023. godine	3.000.003	39	2.296.155	5.296.197
Dobit tekuće godine	-	-	1.068.931	1.068.931
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	3.000.003	39	3.365.086	6.365.128

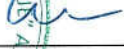
Potpisano u ime Grawe neživotno osiguranje AD, Podgorica:

U Podgorici,
21.02.2024. godine

Lice odgovorno za
sastavljanje bilansa

Tijana Pantović

Izvršni direktor

Ivan Lero

GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD, PODGORICA
Finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

Iskaz o novčanim tokovima
u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	9.306.595	8.687.674
Prilivi od premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	9.045.217	8.110.508
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih prihoda	113.597	124.974
Prilivi od učešća u naknadi šteta (saosiguranja i reosiguranja)	111.041	427.365
Prilivi po osnovu vanrednih rashoda	36.740	24.827
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(7.719.509)	(7.320.262)
Odlivi po osnovu naknada šteta (iz osiguranja, saosiguranja i reos)	(3.402.369)	(3.490.059)
Odlivi po osnovu premija (saosiguranja, reosiguranja i provizija)	(695.425)	(879.299)
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i dugih ličnih rash	(1.154.011)	(857.096)
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina	(789.661)	(650.425)
Odlivi po osnovu zakupnina	(126.670)	(101.631)
Odlivi po osnovu provizija (zastupnicima i posrednicima)	(463.813)	(333.672)
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	(1.050.269)	(962.440)
Odlivi po osnovu vanrednih rashoda	(37.291)	(45.640)
Neto promjena gotovine iz poslovnih djelatnosti	1.587.086	1.367.412
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	386.462	982.866
Prilivi od ulaganja u hartije od vrijednosti	253.250	245.659
Prilivi po osnovu izvršenih uplata kapitala	4.950	4.500
Ostali prilivi iz investiranja (povraćaj depozita i avansa)	128.262	732.707
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	1.634.905	(2.260.615)
Odlivi po osnovu ulaganja u obveznice odnosno druge dužničke	-	-
HOV kojima se trguje na organizovanom tržištu HOV	(993.733)	(2.103.644)
Odlivi za kupovinu nematerijalnih ulaganja i ostalih sredstava	(82.184)	(9.856)
Ostali odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(558.988)	(147.115)
Neto promjena gotovine iz aktivnosti investiranja	(1.248.443)	(1.277.748)
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja		
Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	-
Prilivi po osnovu kratkoročnih kredita	-	-
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	(66.431)
Odlivi po osnovu dugoročnih kredita	-	(66.431)
Ostali odlivi po osnovu aktivnosti finansiranja	-	-
Neto promjena gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	(66.431)
Neto promjena gotovine	338.643	23.233
Gotovina na kraju obračunskog perioda	806.895	468.252
Gotovina na početku obračunskog perioda	468.252	445.019

Potpisano u ime Grawe neživotno osiguranje AD, Podgorica:

U Podgorici,
21.02.2024. godine

Lice odgovorno za
sastavljanje bilansa

Tijana Pantović

Izvršni direktor

Ivan Lero

1. Osnivanje i djelatnost

Osiguravajuće društvo „Grawe neživotno osiguranje“ A.D, Podgorica (u daljem tekstu Društvo), je osnovano 27. januara 1993. godine pod nazivom Agroosiguranje AD, Podgorica, nakon transformacije Društva za uzajamno osiguranje „Agroosiguranje“, Podgorica. Društvo je registrovano u Privrednom sudu u Podgorici 15. februara 1993. godine Rješenjem Fi. 485/93. Savezno ministarstvo za finansije izdalo je Društvu dozvolu za rad 30. juna 1997. godine

Društvo je promijenilo naziv u Osiguravajuće društvo „Swiss osiguranje“ AD, Podgorica 7. avgusta 2000. godine, što je registrovano u Privrednom sudu u Podgorici Rješenjem broj Fi. 1475/00.

Društvo je usaglasilo svoju organizaciju sa Zakonom o privrednim društvima i upisano u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici 18. jula 2002. godine pod registracionim brojem 4-0000110/001.

Agencija za nadzor osiguranja je 23.01.2009. godine donijela Rješenje broj 896-2/08 kojim se Osiguravajućem društvu „Swiss osiguranje“ AD, Podgorica izdaje dozvola za rad za obavljanje poslova svih vrsta neživotnih osiguranja propisanih članom 10 Zakona o osiguranju („Sl. List CG“ 78/06 i 19/07).

Rješenjem Agencije za nadzor osiguranja br. 03-632/7-20 od 28.08.2020. godine data je saglasnost Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft, sa sjedištem na adresi Herengasse 18-20 Grac, Austrija, za direktno sticanje kvalifikovanog učešća u visini preko 50% akcijskog kapitala Swiss osiguranje AD Podgorica. Istim rješenjem data je saglasnost Grawe-Vermögensverwaltung, sa sjedištem na adresi za indirektno sticanje Herengasse 18-20 Grac, Austrija, za indirektno sticanje kvalifikovanog učešća u visini preko 50% akcijskog kapitala Swiss osiguranje AD Podgorica.

Dana 18.11.2020. godine Rješenjem Agencije za nadzor osiguranja br. 03-741/7-20 data je saglasnost Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft, za direktno sticanje kvalifikovanog učešća u visini 100% učešća u akcijskom kapitalu Swiss osiguranje AD Podgorica. Istim dana Rješenjem Agencije za nadzor osiguranja br. 30-742/7-20 data je saglasnost Grawe-Vermögensverwaltung za sticanje indirektnog kvalifikovanog učešća u Swiss osiguranje AD Podgorica u visini 100% učešća u akcijskom kapitalu.

Agencija za nadzor osiguranja je dala saglasnost o promjeni naziva „Swiss osiguranje“ AD, Podgorica u „GRAWE neživotno osiguranje“ AD, Podgorica, Rješenjem broj 03-926/2-20 od 14.01.2021. godine, a dana 27. januara 2021. Ggodine Društvo je promijenilo naziv u Osiguravajuće društvo „GRAWE neživotno osiguranje“ AD, Podgorica,.

Saglasno odredbama Zakona o osiguranju („Sl. list CG 78/06, 19/07, 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16 i 146/21) i Statuta Društva, djelatnost „ GRAWE neživotno osiguranje“ “ AD, Podgorica su poslovi svih vrsta neživotnih osiguranja:

- Obavezno osiguranje u saobraćaju,
- Osiguranje od nezgode i dobrovoljno zdravstveno osiguranje,
- Ostala osiguranja imovine, uključujući osiguranje vozila-kasko,
- Sve vrste neživotnih osiguranja.

Sjedište Društva je u Podgorici, Bulevar Josipa Broza 23A.

Društvo je na dan 31. decembra 2023.godine imalo 49 zaposlenih po ugovoru o radu, i 69 zaposlenih po ugovoru o dopunskom radu (31. decembra 2022. godine 35 zaposlenih po ugovoru o radu i 72 zaposlenih po ugovoru o dopunskom radu).

2. Osnova za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

2.1. Osnova za sastavljanje finansijskih izvještaja

Društvo ima obavezu da vodi računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 145/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022), Zakonom o osiguranju („Sl.list RCG“ br. 78/06, 19/07, „Sl.list CG“ br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16 i 146/21), regulativom propisanom od Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore i ostalom važećom regulativom Crne Gore.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu, pravna lica sastavljaju finansijske iskaze po Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS), odnosno po Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde i utvrdio i objavio organ državne uprave nadležan za poslove finansija, odnosno pravno lice kome je povjereno vršenje tih poslova, koje je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobilo pravo na prevod i objavljivanje.

Poslednji MRS i MSFI koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine, kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12 i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine. Tokom 2020. godine zvanično su objavljeni prevodi standarda MSFI 9 – „Finansijski instrumenti“, MSFI 16 – „Lizing“ i MSFI 15 – „Prihodi od ugovora sa kupcima“. MSFI 16 je u zvaničnoj primjeni u Crnoj Gori od 1. januara 2022, dok će MSFI 9 i MSFI 15 biti u zvaničnoj primjeni od 01.01.2024. godine. Međunarodni standard MSFI 17-Ugovori o osiguranju će u Crnoj Gori stupiti na snagu od 01.01.2026.godine, a za obveznike MSFI 17 odlaže se primjena MSFI 9 do početka primjene MSFI 17.

Finansijski iskazi su prezentovani u formi propisanoj od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore, koji u pojedinim djelovima odstupaju od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako predviđa MRS -1 „Prezentacija finansijskih izvještaja“. Pored toga navedeni finansijski iskazi ne uključuju sva objelodanjivanja koja se zahtijevaju u skladu MSFI 4 - „Ugovori o osiguranju“

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Društva, priloženi pojedinačni finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju, koji se procjenjuju po tržišnoj vrijednosti. Ostala finansijska imovina i obaveze su iskazani po amortizovanoj vrijednosti, umanjenom za odgovarajuće ispravke vrijednosti.

Društvo je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivalo računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je Euro.

2.2. Koncept nastavka poslovanja

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Društvo nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u predvidljivoj budućnosti.

2.3. Uporedni podaci

Uporedne podatke čine godišnji finansijski iskazi za 2022. godinu, koji su preuzeti iz računovodstvenih evidencija Društva.

Finansijski iskazi Društva za 2022. godinu bili su predmet revizije drugog revizora, koji je u svom izvještaju od 08.03.2023. godine izrazio pozitivno mišljenje.

2. Osnova za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja (nastavak)

2.4. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu se razlikovati od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene korisnog vijeka upotrebe osnovnih sredstava, procjene obezvrjeđenja potraživanja iz poslovnih odnosa, rezervisanja za prijavljene, a neriješene štete, rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete i ostala rezervisanja.

2.5. Konsolidacija

Na osnovu Zakona o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 145/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022), privredna društva su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju pojedinačne i konsolidovane finansijske iskaze kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) u skladu sa MRS. Konsolidovani finansijski iskazi su iskazi ekonomske cjeline koju čine matično i sva zavisna pravna lica. Osim toga, u skladu sa Zakonom o računovodstvu, matično pravno lice je dužno da sastavlja, dostavlja i objavljuje konsolidovani izvještaj menadžmenta. Priloženi finansijski iskazi predstavljaju pojedinačne finansijske iskaze Društva.

Zavisna pravna lica čiji je Društvo 100% vlasnik su:

- "Smokva" Društvo sa ograničenom odgovornošću za proizvodnju, promet roba i usluga, Podgorica;
- Društvo za zastupanje u osiguranju "Swiss plus" doo, Podgorica.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika

Osnovne računovodstvene politike primijenjene prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja za 2023. godinu su sledeće:

3.1. Ugovori o osiguranju

Klasifikacija ugovora, priznavanje i mjerenje

Ugovori kojima Društvo preuzima značajan rizik osiguranja od drugog lica (imaoca polise) i time prihvata da nadoknadi štetu imaocu polise, ukoliko budući neizvjesni događaj (osigurani slučaj) bude imao negativan efekat na imaoca polise.

Postoje sledeće vrste ugovora o osiguranju:

- Osiguranje od posledica nezgode je osiguranje koje uključuje i osiguranje od povreda na poslu i profesionalnih bolesti;
- Zdravstveno osiguranje je osiguranje koje u slučaju bolesti, povreda i drugih nesrećnih slučajeva pokriva naknda ugovorenih troškova liječenja;
- Osiguranje motornih vozila je osiguranje koje pokriva sve štete, odnosno gubitak motornih vozila na sopstveni pogon (osim šinskih vozila) i vozila bez sopstvenog pogona;
- Osiguranje robe u domaćem i međunarodnom prevozu je osiguranje koje pokriva sve štete, odnosno gubitak robe, uključujući i prtljag, bez obzira na vrstu prevoza;
- Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti je osiguranje koje pokriva štetu na imovini koja nastane usljed požara, eksplozije, oluje i drugih elementarnih nepogoda, nuklearne energije, slijezanja tla;
- Ostala osiguranja imovine su osiguranja koja pokrivaju štete na imovini koje nastanu usljed različitih opasnosti (npr. Krađa, lom mašina, lom stakla i sl.);
- Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila je osiguranje koje pokriva sve vrste odgovornosti iz upotrebe motornih vozila na sopstveni pogon na kopnu, uključujući odgovornost prevoznika;
- Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovniha objekata je osiguranje koje pokriva sve vrste odgovornosti koje proizilaze iz upotrebe plovniha objekata (morskih, jezerskih i rječnih), uključujući odgovornost prevoznika;

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

- Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu je osiguranje koje pokriva sve vrste odgovornosti osim odgovornosti navedenim u tačkama iznad;
- Osiguranje finansijskih gubitaka je osiguranje koje pokriva profesionalne rizike (rizik gubitka zaposlenja);
- Putno osiguranje je osiguranje koje pokriva rizike koji nastanu kao posljedica putovanja van stalnog mjesta boravka.

Za sve vrste ugovora premije se priznaju kao prihod (zarađene premije) proporcionalno tokom perioda pokrića. Dio premija primljen na osnovu ugovora koji su na snazi, a koji se odnosi na rizike koji nijesu istekli na dan bilansa stanja prikazan je kao prenosna premija. Potraživanja za premije su iskazana sa porezom, a prihodi od premije u iznosu umanjenom za porez.

Obaveze za štete i troškovi po osiguranju se knjiže u bilansu uspjeha u momentu nastanka na osnovu procijenjenih obaveza za naknadu štete koje treba isplatiti osiguranicima ili trećim stranama koje su oštetili osiguranici. Ovdje spadaju direktni i indirektni troškovi podmirenja i nastaju na osnovu događaja koji su se desili do datuma bilansa stanja, dok se za štetne slučajeve koji još nijesu prijavljeni Društvu vrše odgovarajuća rezervisanja. Društvo ne vrši diskontovanja obaveza za neizmirene štete. Obaveze za neplaćene štete se procjenjuju pomoću podataka o procjeni pojedinačnih slučajeva kojima Društvo ima izvještaje i statističkih analiza za štete koje su se desile, ali nijesu prijavljene.

3.2. Poslovni prihodi

Poslovni prihodi obuhvataju prihode od premije osiguranja i ostale prihode. Prihodi se priznaju po fer vrijednosti primljenih nadoknada ili potraživanja.

Prihodi od premija osiguranja obračunati su iz bruto premija osiguranja i saosiguranja, umanjeni za dio reosiguranja i ispravljeni za promjenu bruto prenosne premije, koja je korigovana za učešće reosiguravača u prenosnoj premiji. Osnov za priznavanje bruto premija osiguranja su fakturisane premije.

Prihodi od premija osiguranja se priznaju kao prihod, u skladu sa rokovima i periodima pokrivanja rizika iz odgovarajućih ugovora o osiguranju i reosiguranju.

Visina bruto premije utvrđena je tarifom premije prema vrsti osiguranja. Bruto premija se sastoji od funkcionalne premije i režijskog dodatka. Funkcionalnu premiju čini tehnička premija i preventiva, osim kod putnog osiguranja za koje Društvo ne izdvaja posebno doprinos za preventivu.

Režijski dodatak se koristi za pokriće troškova sprovođenja osiguranja. Maksimalna stopa režijskog dodatka utvrđena je Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka br. 184/2 koji je na snazi od 27.12.2023. a donijet je od strane Odbora direktora Društva.

Ostali prihodi predstavljaju druge stavke koje zadovoljavaju definiciju prihoda i mogu, ali ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva.

3.3. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi obuhvataju troškove koji proističu iz uobičajenih aktivnosti Društva i gubitke. Poslovne rashode čine: rashodi naknada šteta, rashodi za promjene neto tehničkih rezervisanja, troškovi za preventivu, garantni fond, troškovi nadzornog organa, troškovi ispravke vrijednosti premije osiguranja i ostali troškovi osiguranja.

3.3.1. Rashodi naknada šteta

Rashodi naknada šteta predstavljaju rashode za isplatu šteta koji se utvrđuju na osnovu ugovora, akata poslovne politike, odnosno opštih akata Društva. Ovi rashodi uključuju i rashode procjene šteta i druge rashode definisane aktima Društva.

Neto rashodi naknade štete obračunati su iz bruto naknade šteta, koja je uvećana za troškove vezane za isplatu šteta, umanjena za regresna potraživanja i udio reosiguranja i saosiguranja i korigovana za promjenu bruto rezervisanja za štete i učešće reosiguranja i saosiguranja u tim rezervacijama. Troškovi vezani za isplatu šteta sadrže eksterne i interne troškove procjene opravdanosti iznosa odštetnih zahtjeva, kao i sudske troškove i troškove vještačenja.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.3.2. Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja

Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja obuhvataju troškove nadzornog organa, troškove ispravke vrijednosti premije osiguranja i ostale troškove iz poslova osiguranja. Ostali troškovi se priznaju na obračunskoj osnovi.

3.4. Doprinos za preventivu

Doprinos za preventivu se izdvaja u skladu sa Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka Društva.

3.5. Doprinos Garantnom fondu

Rješenjem Savjeta Agencije za nadzor Osiguranja ("Službeni list Crne Gore", br. 146/22 od 28.12.2022. godine) data je saglasnost Udruženju - Nacionalni biro osiguravača Crne Gore na Odluku o redovnom doprinosu Garantnom fondu, broj 08/19 od 15.12.2022. godine, kojom se redovni doprinos za 2023. godinu utvrđuje u visini od:

- 3,617% od bruto fakturisane premije u 2022. godini za obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja; osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima i osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovniha objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima;
- 0,362% od bruto fakturisane premije u 2022. godini za osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima.

3.6. Troškovi sprovođenja osiguranja

Troškovi sprovođenja osiguranja obuhvataju rashode koji proističu iz uobičajenih aktivnosti Društva. i čine ih troškovi sticanja osiguranja i troškovi uprave umanjeni za prihode od provizije reosiguravača. Troškovi sprovođenja osiguranja obuhvataju: troškove sticanja osiguranja i sve druge operativne troškove koji su neophodni za obavljanje djelatnosti osiguranja. Ove poslovne rashode čine rashodi za obavljanje djelatnosti osiguranja kao što su provizije zastupnicima/posrednicima za prodane premije osiguranja, amortizacije, zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih, materijalni troškovi, ostali troškovi usluga i drugo.

Troškove pribave čine troškovi koji se mogu direktno pripisati pribavi i troškovi koji se ne mogu direktno pripisati pribavi i koji se po ključu raspoređuju na troškove pribave.

U skladu sa članom 102 Zakona o osiguranju, troškovi sticanja (pribavljanja) osiguranja mogu se razgraničiti u srazmjeri prenosne premije i ukupne premije.

Ukupni troškovi sprovođenja osiguranja umanjuju se za prihode od provizije reosiguravača.

3.7. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja

Sva potraživanja i obaveze u stranim sredstvima plaćanja, preračunavaju se u EUR - primjenom zvaničnih deviznih kurseva važećih na dan bilansa stanja.

Poslovne promjene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u EUR - po zvaničnim deviznim kursovima važećim na dan poslovne promjene.

Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz preračuna sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom poslovnih promjena u toku godine priznaju se kao prihod ili rashod perioda u kome su nastale.

3.8. Finansijski prihodi i rashodi

Finansijske prihode čine prihodi od dividendi i drugih udjela u dobitku, prihodi od kamata, dobiti od finansijskih sredstava i drugi prihodi.

Finansijski rashodi se sastoje od rashoda od kamata, gubitaka od finansijskih sredstava i drugih finansijskih rashoda. Prihodi i rashodi od kamata i drugi troškovi pozajmljivanja knjiže se u korist i na teret obračunskog perioda na koji se odnose.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.9. Naknade za zaposlene

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenih iskazuju se kao rashod perioda na koji se odnose.

Nakon izvršenih uplata doprinosa, Društvo nema daljih zakonskih obaveza u pogledu budućeg plaćanja doprinosa ukoliko fond nema dovoljno sredstava da isplati sve beneficije zaposlenima koji su se penzionisali.

3.10. Porez na dobit i odloženo oporezivanje

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01 od 31.12.2001, 012/02 od 15.03.2002, 080/04 od 29.12.2004, "Službeni list Crne Gore", br. 040/08 od 27.06.2008, 086/09 od 25.12.2009, 040/11 od 08.08.2011, 014/12 od 07.03.2012, 061/13 od 30.12.2013, 055/16 od 17.08.2016, 146/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022, 028/23 od 10.03.2023, 125/23 od 31.12.2023). Stope poreza na dobit su progresivne. Stopa poreza na dobit na iznos oporezive dobiti do 100.000 € iznosi 9%, na poresku osnovicu od 100.000 € do 1.500.000 € iznosi 9.000 € + 12% na iznos preko 100.000,01 € i na iznos oporezive dobiti preko 1.500.000 € iznosi 177.000 € + 15% na iznos preko 1.500.000,01 €.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Društva iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda po odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (čl. 8 i 9 za usklađivanje prihoda i čl. 10 do 20 za usklađivanje rashoda).

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjene poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode obaveza za privremene razlike koje nastanu između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Odloženi porez na dobit se utvrđuje primjenom poreskih stopa koje su na snazi na dan bilansa stanja i za koje se očekuje da će biti primijenjene u periodu u kome će se odložena poreska sredstva realizovati ili odložene poreske obaveze izmiriti.

Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

3.11. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se odnose na softvere koji se koriste u redovnom poslovanju Društva.

Nematerijalna ulaganja se inicijalno priznaju po nabavnoj vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini fakturna vrijednost, uvećana za sve troškove nastale do njihovog stavljanja u upotrebu.

Naknadno mjerenje nakon početnog priznavanja nematerijalnih ulaganja vrši se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i eventualne akumulirane gubitke zbog obezvrjeđenja.

Amortizacija nematerijalnih ulaganja vrši se primjenom proporcionalnog metoda u roku do 5 godina, osim ulaganja koja imaju utvrđen rok važenja, kada se otpisivanje vrši u rokovima koji proističu iz ugovora.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.12. Nekretnine i oprema

Kao nekretnine i oprema priznaju se sredstva čiji je očekivani korisni vijek upotrebe duži od jedne godine.

Nekretnine i oprema se prilikom početnog priznavanja odmjeravaju po nabavnoj vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini fakturna vrijednost nekretnina i opreme, uvećana za sve troškove nastale do njihovog stavljanja u upotrebu.

Nakon početnog priznavanja nekretnine i oprema se iskazuju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i eventualne akumulirane gubitke zbog obezvrjeđenja.

Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, ukoliko je primjenljivo, samo kada postoji vjerovatnoća da će Društvo u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrijednost može pouzdano izmjeriti. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspjeha perioda u kome su nastali.

Dobici ili gubici nastali pri otuđenju ili rashodovanju nekretnina i opreme utvrđuju se iz razlike između iznosa dobijenog prodajom i knjigovodstvene vrijednosti i priznaju se u korist ili na teret bilansa uspjeha.

3.13. Amortizacija

Amortizacija nekretnina i opreme obračunava se na nabavnu vrijednost, proporcionalnim metodom, primjenom stopa koje se utvrđuju na osnovu procijenjenog korisnog vijeka upotrebe sredstava.

Amortizacija se obračunava počevši od narednog mjeseca za novonabavljene nekretnine i opremu, odnosno obračunom na vrijednost nekretnina i opreme, utvrđenu krajem prethodne godine, za ostale nekretnine i opremu.

Primijenjene stope su sledeće:

	Procijenjeni Korisni vijek (godina)	Stopa amortizacije (%)	Stopa koja se priznaje u poreskom bilansu (%)
Građevinski objekti	40	2,50	5,00
Investicione nekretnine	40	2,50	5,00
Kancelarijski namještaj	8	12,5	15
AOP -hardver	4	25,0	30,00
Ostala oprema (inventar, klime)	6	16,7	15,00
Vozila	6	16,7	15,00
Softveri, licence	5	20,00	30,00
Elektro i mašinska oprema	7	14,3	20
Ostala tehnička oprema	7	14,3	20
Reklame	10	10,00	30,00
Vozila – finansijski lizing	6	16,7	15

U skladu sa članom 13. stav 6. Zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Sl.list RCG", br. 80/04, "Sl.list CG", br. 40/2008, br. 86/09, br. 73/10, br. 40/11, br. 14/12, br. 61/13, br. 55/16, br. 146/2021 i br. 152/22, 028/23 od 10.03.2023, 125/23 od 31.12.2023) obračun amortizacije za poreske svrhe se razlikuje od obračuna amortizacije za računovodstvene svrhe. Amortizacija građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, a za opremu primjenom regresivnog metoda.

3.14. Obezvrjeđenje vrijednosti imovine

Društvo na dan bilansa stanja preispituje vrijednosti po kojima je iskazana materijalna imovina i procjenjuje da li postoje nagovještaji da je vrijednost nekog sredstva umanjena. U slučaju da postoje takve naznake, procjenjuje se nadoknadiivi iznos sredstava, kako bi se utvrdio iznos obezvrjeđenja. Gubitak zbog umanjenja vrijednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od njegove nadoknadiive vrijednosti.

Nadoknadiiva vrijednost je neto prodajna vrijednost umanjena za troškove prodaje ili upotrebna vrijednost, zavisno od toga koja je od te dvije vrijednosti veća.

Gubitak zbog obezvrjeđenja se priznaje kao rashod tekućeg perioda.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.15. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je ulaganje u nekretninu koju Društvo ne koristi za neposredno obavljanje djelatnosti, nego radi sticanja prihoda od zakupa i/ili radi uvećanja vrijednosti kapitala.

Investiciona nekretnina se inicijalno priznaje po nabavnoj vrijednosti. Nabavna vrednost sadrži nabavnu cijenu i neposredno pripadajuće troškove. Nakon početnog priznavanja investiciona nekretnina se iskazuje po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ukupan iznos ispravke vrijednosti po osnovu amortizacije i ukupan iznos ispravke vrijednosti po osnovu obezvređenja.

3.16. Finansijski instrumenti

Finansijski instrumenti se inicijalno vrijednuju po fer vrijednosti, uvećanoj za troškove transakcija (izuzev finansijskih sredstava i finansijskih obaveza koja se vrijednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha), koji su direktno pripisivi nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Finansijska imovina razvrstana je u sljedeće kategorije:

- finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha,
- finansijska sredstva koja se drže do dospjeća,
- krediti i potraživanja,
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Klasifikacija finansijske imovine zavisi od prirode i namjene finansijskog sredstva i utvrđena je u vrijeme početnog priznavanja.

3.16.1 Ulaganja u hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju

Ulaganja u hartije od vrijednosti koja se mjere po poštenoj (fer) vrijednosti preko bilansa uspjeha se početno iskazuju po nabavnoj vrijednosti na dan trgovanja. Nakon početnog priznavanja, finansijska sredstva se na dan bilansa stanja vrednuju po fer vrijednosti. Razlika između fer vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na datum bilansa stanja direktno se priznaje kao prihod ili rashod perioda u kojem je nastala. Fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se kotiraju na aktivnom tržištu zasniva se na važećim cijenama ponude.

3.16.2. Finansijska sredstva koja se drže do dospjeća

Finansijska sredstva koja se drže do dospjeća na naplatu predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplatama i fiksnim dospjećem i za koja rukovodstvo Društva ima potitivnu namjeru i sposobnosti da ih drži do roka dospjeća.

Ova ulaganja se pri početnom priznavanju vrednuju po nabavnoj vrijednosti, koja predstavlja fer vrijednost plaćene naknade za nabavku ulaganja. Svi troškovi transakcije nastali pri nabavci su uključeni u nabavnu vrijednost ulaganja.

Nakon početnog vrednovanja, finansijska sredstva se vrednuju po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

3.16.3. Krediti i potraživanja

Kredit i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nijesu kotirana na aktivnom tržištu.

Ova sredstva se početno priznaju po fer vrijednosti. Svi troškovi transakcije nastali prilikom pribave se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva.

Nakon početnog vrednovanja krediti i potraživanja se vrednuju po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope. Kamate se priznaju u poslovnom rezultatu

U bilansu stanja Društva ova kategorija obuhvata dugoročne finansijske plasmane, kratkoročna potraživanja, kratkoročne finansijske plasmane, gotovinu i gotovinske ekvivalente.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

Potraživanja iz poslovnih odnosa

Potraživanja za premiju i druga potraživanja čine potraživanja za fakturisane iznose premija osiguranja koja nijesu naplaćena na dan bilansa, kao i druga kratkoročna potraživanja.

Potraživanja se inicijalno priznaju po nominalnoj vrijednosti, a na dan bilansa se iskazuju po nominalnoj vrijednosti umanjenoj za procjenu rukovodstva o potencijalnoj nenaplativosti potraživanja. Ispravka vrijednosti se iskazuje kada postoji objektivan dokaz da Društvo neće moći da naplati sve iznose koje potražuje na osnovu prvobitnih uslova potraživanja. Značajne finansijske teškoće kupca, vjerovatnoća da će kupac otići pod stečaj ili finansijsku reorganizaciju, propust ili kašnjenje u plaćanju duže od godinu dana od dana dospjeća, smatraju se indikatorima da je umanjena vrijednost potraživanja.

Depoziti kod banaka iskazuju se po nominalnoj vrijednosti.

3.16.4. Finansijska ulaganja raspoloživa za prodaju

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se početno odmjeravaju po nabavnoj vrijednosti na dan trgovanja. U nabavnu vrijednost se uključuju transakcioni troškovi nabavke. Nakon početnog priznavanja, hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se na dan bilansa stanja odmjeravaju po fer vrijednosti. Fer vrijednost ulaganja se zasniva na važećim cijenama ponude. Nerealizovani dobici i gubici koji proisteknu iz promjena u fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju iskazuju se u okviru kapitala. Kada se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju otuđe, kumulirane korekcije poštene vrijednosti priznate u okviru kapitala knjiže se u bilansu uspjeha kao dobici ili gubici od ulaganja u hartije od vrijednosti.

Učešća u kapitalu pridruženih entiteta predstavljaju ulaganja u osnivački kapital i prikazana su po prvobitnoj vrijednosti ulaganja. Ulaganja u instrumente kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čija se vrijednost ne može pouzdano izmjeriti odmjeravaju se po nabavnoj vrijednosti.

3.16.5. Obezvrijeđenje finansijskih sredstava

Društvo provjerava na datum sastavljanja finansijskih izvještaja da li postoje objektivni dokazi za obezvrijeđenje finansijskih sredstava.

Finansijska imovina je pretrpjela umanjenje vrijednosti tamo gdje postoji objektivni dokaz da će procijenjeni budući novčani tokovi od imovine biti izmijenjeni kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijskih sredstava.

Objektivni dokaz umanjenja vrijednosti finansijske imovine može uključiti:

- značajnu finansijsku teškoću pravnog lica; ili
- kašnjenje ili propust u plaćanju; ili
- kada postane vjerovatno da će dužnik otići pod stečaj ili finansijsku reorganizaciju.

Za potraživanja iz poslova osiguranja od osiguranika, formira se obezvrijeđenje na osnovu sljedeće strukture:

Starosna struktura	Procenat ispravke potraživanja
Do 90 dana	0%
Od 91-180 dana	25%
Od 181 – 270 dana	50%
Od 271 – 365 dana	75%
Preko 365 dana	100%

Iznos troška po osnovu ispravke vrijednosti se priznaje u okviru bilansa uspjeha u okviru ostalih rashoda. Naknadna naplata potraživanja koje je ranije bilo ispravljeno ili otpisano priznaje se u bilansu uspjeha u okviru ostalih prihoda.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.16.6. Prestanak priznavanja finansijske imovine

Društvo prestaje priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu ili ako prenese finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt.

3.16.7. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti obuhvataju gotovinu na žiro i deviznim računima Društva i gotovinu u blagajni.

3.16.8. Obaveze iz poslovanja

Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze iz poslovanja prvobitno se iskazuju u nominalnim iznosima, a nakon toga se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti uz primjenu ugovorene kamatne stope. Društvo prestaje priznavati finansijske obaveze samo kada one prestanu postojati, tj. kada su ispunjene, otkazane ili istekle.

3.17. Kapital

Na osnovu Zakona o osiguranju kapital Društva čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke.

U skladu sa odredbama člana 21 Zakona o osiguranju („Sl.list RCG“ br. 78/06, 19/07, „Sl.list CG“ br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16 i 146/21), akcijski kapital Društva koje obavlja poslove neživotnih osiguranja ne može biti manji od 3.000.000 €.

Osnovni kapital društva za osiguranje čine:

- (a) uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranja, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- (b) rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja;
- (c) rezerve iz dobiti;
- (d) prenesena dobit iz prethodnih godina.

Obračunati osnovni kapital umanjuje se za:

- (a) otkupljene sopstvene akcije;
- (b) nematerijalnu imovinu;
- (c) preneseni gubitak i gubitak tekuće godine;
- (d) razliku nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete.

Dopunski kapital društva za osiguranje čine:

- (a) akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- (b) podređeni dužnički instrumenti;
- (c) rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povlašćenim akcijama;
- (d) druge kategorije.

Iznos dopunskog kapitala ne može prelaziti 50% iznosa osnovnog kapitala utvrđenog članom 92a Zakona o osiguranju Crne Gore. Društvo za osiguranje može u obračun dopunskog kapitala uključiti druge kategorije samo na osnovu saglasnosti regulatornog organa.

Prilikom obračuna kapitala društva za osiguranje, zbir osnovnog i dopunskog kapitala umanjuje se za:

- udjele u drugim društvima za osiguranje, društvima za reosiguranje, bankama, brokerskim i dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava;
- ulaganja u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društva iz tačke 1 ovog člana, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava;
- akcije koje se ne kotiraju na organizovanom tržištu i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.18. Garantni kapital

Garantni kapital Društva čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala u skladu sa Zakonom o osiguranju. Društvo je dužno da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanim Zakonom o osiguranju. Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti.

3.19. Bruto tehničke rezerve

Formiranje tehničkih rezervi je propisano Zakonom o osiguranju, podzakonskim aktima i internim pravilnicima.

Osiguravajuće društvo mora za sve poslove osiguranja, koje obavlja, formirati odgovarajuće tehničke rezerve, koje su namijenjene pokriću budućih obaveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika, koji proizilaze iz poslova osiguranja koje obavlja.

Osiguravajuće društvo koje se bavi poslovima neživotnih osiguranja mora formirati sledeće vrste tehničkih rezervi:

- rezerve za prenosne premije;
- rezervisanja za štete;
- rezerve za neistekle rizike.

Prenosne premije

Prenosna premija podrazumijeva dio premije koja se koristi za pokriće obaveza iz osiguranja koje nastaju u narednom obračunskom periodu. Društvo formira i obračunava prenosnu premiju za ona osiguranja kod kojih osiguravajuće pokriće traje i poslije isteka obračunskog perioda. Kao osnovica za obračun prenosne premije uzima se ukupna premija osiguranja utvrđena ugovorom o osiguranju (u daljem tekstu: ukupna premija). Izračunava se po metodi pojedinačnog izračunavanja za svaki ugovor o osiguranju sa tačnim vremenskim razgraničenjem (pro rata temporis).

Postupak obračunavanja prenosnih premija Društva vrši se na osnovu usvojenog Pravilnika koji je u saglasnosti sa metodologijom obračuna koja je propisana od strane Agencije za nadzor osiguranja Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija i u skladu je sa članom 84 Zakona o osiguranju.

Rezerve za štete

Rezervacija šteta vrši se u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja tehničkih rezervi za rezervisane štete (Sl.list RCG 41/11 i 54/21). Rezervisane štete obrazuju se u visini procijenjenog iznosa obaveza za nastale prijavljene, a neriješene štete i nastale neprijavljene štete u tekućem periodu.

Rezerve za nastale, prijavljene a neriješene štete se obračunavaju za sve štete koje su prijavljene Društvu, a koje nijesu riješene do kraja obračunskog perioda, i to pojedinačnom procjenom za svaku štetu. Za nastale prijavljene neriješene štete u redovnom postupku za koje je utvrđen pravni osnov, ali nijesu pribavljeni potrebni dokumenti na osnovu kojih bi se mogao pouzdano obračunati iznos rezervacije, visina rezervacije se utvrđuje, za svaku štetu posebno, najmanje u visini prosječnog iznosa šteta riješenih u tekućoj godini za vrstu osiguranja kojoj ta šteta pripada.

Rezervisane nastale, a neprijavljene štete se sastoje od očekivanih isplata za štete i troškove po osnovu šteta u vezi sa osiguranim slučajem, koji se desio, ali još nije prijavljen Društvu na dan procjene.

Rezervisane nastale neprijavljene štete se obračunavaju, u zavisnosti od karakteristika pojedinih vrsta osiguranja i portfelja društva, kao i od raspoloživih podataka, primjenom aktuarske metode lančane lestvice (Chain Ladder) za osiguranje od posljedica nezgode i osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila. Rezervisane nastale neprijavljene štete kod ostalih vrsta osiguranja obračunavaju se primjenom metode očekivane kvote šteta.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

Troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta sastavni su dio bruto rezervisanih šteta, a odnose se na direktne troškove vezane za rješavanje i isplatu šteta i indirektne troškove vezane za rješavanje i isplatu šteta.

Za obračun bruto rezervisanih šteta po vrstama osiguranja, ukupni iznosi rezervisanih nastalih prijavljenih, a neriješenih šteta i nastalih neprijavljenih šteta koriguju se koeficijentom rezervacije troškova vezanih za rješavanje i isplatu šteta.

Rezerve za neistekle rizike

Rezerve za neistekle rizike obrazuju se za pokriće obaveza iz osiguranja koje nastaju u narednom periodu po ugovorima o osiguranju iz tekućeg perioda, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije.

Rezerve za neistekle rizike obračunavaju se po vrstama osiguranja sa stanjem na dan 31. decembar tekuće godine (godišnji obračun).

3.20. Zakupi

Zakupi se od 01.januara 2019. godine prikazuju u finansijskim izvještajima u skladu sa standardom MSFI 16 – Zakupi.

Društvo kao zakupac

Društvo procjenjuje da li neki sporazum predstavlja ugovor o zakupu ili sadrži elemente zakupa na početku ugovora. Društvo priznaje imovinu sa pravom korišćenja i odgovarajuću obavezu za zakup za svaki anranžman u kojima se javlja kao zakupac, osim za kratkoročne zakupe i zakupe kod kojih je imovina sa pravom korišćenja mala. Za ove zakupe Društvo evidentira plaćanje zakupa kao trošak perioda na linearnoj osnovi tokom trajanja perioda zakupa, osim ako druga sistemska osnova ne daje reprezentativniji vremenski obrazac u kojem se troše ekonomske koristi.

Obaveza za zakup se inicijalno mjeri po sadašnjoj vrijednosti zakupnina koje nijesu plaćene na dan početka, diskontovane korišćenjem stope podrazumijevane u ugovoru o zakupu. Ukoliko se ova stopa ne može lako utvrditi, zakupac koristi svoju inkrementalnu stopu zaduživanja.

Obaveza za zakup se prikazuje u okviru dugoročnih i kratkoročnih obaveza u bilansu stanja.

Obaveze za lizing se naknadno odmjeravaju na način da se njihova knjigodstvena vrijednost povećava da bi reflektovala kamatu na obavezu za lizing (korišćenjem metode efektivne kamatne stope) i umanjuje da reflektuje plaćanja zakupnina.

Imovina sa pravom korišćenja uključuje inicijalno odmjeravanje odnosne obaveze za zakup, plaćanja zakupnina prije početka zakupa ili plaćanja na dan zakupa, umanjena za bilo kakve podsticaje za zakup i bilo kakve direktne troškove. Naknadno se imovina sa pravom korišćenja odmjerava po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i obezvredjenje.

Imovina sa pravom korišćenja se amortizuje kroz period trajanja zakupa i korisnog vijeka imovine s pravom korišćenja, zavisno od toga koji je kraći. Ukoliko se na kraju zakupa prenosi vlasništvo nad imovinom pod zakupom ili imovine s pravom korišćenja reflektuje činjenicu da Društvo očekuje da će izvršiti opciju za kupovinu, odnosno imovina s pravom korišćenja se amortizuje kroz period korisnog vijeka te imovine. Amortizacija počinje datumom početka zakupa.

Imovina s pravom korišćenja se prikazuje u okviru nekretnina, postrojenja i opreme.

Društvo primjenjuje MRS 36 da odredi da li je imovina s pravom korišćenja obezvrijeđena i evidentira troškove obezvrijeđenja u skladu sa računovodstvenim politikama opisanim u dijelu za računovodstvene politike za „Nekretnine, postrojenja i opremu”.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

Društvo kao zakupodavac

Društvo zaključuje ugovore o najmu kao zakupodavac u pogledu nekih svojih investicionih nekretnina. Zakupi u kojima se Društvo javlja kao zakupodavac se klasifikuju kao finansijski ili operativni. U slučajevima kada se na zakupca po osnovu ugovora o zakupu prenose svi rizici i benefiti od vlasništva, ugovor se klasifikuje kao finansijski zakup. Svi ostali zakupi se klasifikuju kao operativni zakupi.

Prihod od zakupa od operativnog zakupa priznaje se linearno tokom trajanja odgovarajućeg zakupa. Početni direktni troškovi nastali u pregovorima i uređivanju operativnog zakupa dodaju se knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava datih u zakup i priznaju se linearno, tokom trajanja zakupa.

Potraživanja od zakupaca po finansijskim zakupima se priznaju kao potraživanja u visini neto ulaganja Društva u zakupnine. Prihodi od finansijskog zakupa raspoređuju se u obračunske periode tako da odražavaju konstantnu periodičnu stopu prinosa na neto ulaganja Društva u pogledu zakupa.

U uslovima kad lizing sadrži komponente vezane za zakup i komponente koje nijesu vezane za zakup, Društvo evidentira naknade po ugovoru svakoj komponenti.

3.21. Upravljanje rizicima

Pod upravljanjem rizicima podrazumijevaju se sve mjere za prepoznavanje i ovladavanje rizicima, kojima je Društvo izloženo. Drugim riječima, upravljanje rizicima je sveukupnost propisa, politika i procedura koji su međusobno usklađeni i koordinisani, te mjera i postupaka za prepoznavanje, nadziranje i odbranu od rizika. Zadatak upravljanja rizicima je svjesno i ciljano prihvatanje rizika i njihovo sistemsko vrednovanje, upravljanje, nadgledanje kao i pripremanje alternativnih mjera, kako bi se pravovremeno moglo postupiti protiv potencijalnih štetnih događaja.

Sistem upravljanja rizicima u društvu podrazumijeva sljedeće:

- poslovnu strategiju, politike i druge interne akte Društva u vezi sa upravljanjem rizicima;
- poslovne procese i podjelu odgovornosti za efikasno sprovođenje internih akata Društva u vezi sa upravljanjem rizicima i
- adekvatno izvršavanje funkcije upravljanja rizicima.

Društvo je u svojim poslovnim aktivnostima izloženo rizicima kao što su:

- rizik osiguranja,
- tržišni rizik,
- rizik likvidnosti,
- kreditni rizik,
- operativni rizik, kao i drugim rizicima koji zavise od prirode, obima i složenosti poslovanja društva.

a) Rizik osiguranja

Rizik osiguranja se odnosi na neizvjesnost poslova osiguranja. Rizike koji svaki od ugovora o osiguranju nosi čine mogućnost da se osigurani slučaj desi, kao i neodređenost iznosa odštete koji se po tom osnovu traži. Po samoj prirodi ugovora o osiguranju, ovaj rizik zavisi od slučajnosti i zbog toga je nepredvidiv. Najznačajnije komponente rizika osiguranja su premijski rizik i rizik neadekvatnih rezervisanja osiguranja. Oni se odnose na adekvatnost premijskih tarifa i adekvatnost rezervisanja u odnosu na obaveze iz osiguranja.

Premijski rizik je prisutan u trenutku izdavanja polise, prije nego se dogodi osigurani slučaj. Postoji rizik da će troškovi koji će nastati biti veći od primljenih premija. Rizik rezervisanja predstavlja rizik da je apsolutni nivo tehničkih rezervi pogrešno procijenjen ili da će stvarne štete varirati oko statističke srednje vrijednosti.

Društvo upravlja ovim rizicima strategijom osiguranja, odgovarajućim ugovorima o reosiguranju i održavanjem likvidnih raspoloživih sredstava preko očekivanog nivoa isplate šteta. Ugovorom o reosiguranju se definišu principi preuzimanja rizika u osiguranju i prenos rizika u reosiguranje.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

b) Tržišni rizik

Tržišni rizik podrazumjeva rizik nepovoljne promjene na finansijskom tržištu koji direktno ili indirektno proističu iz nepovoljnih promjena na tržištu. Tržišni rizik uključuje valutni rizik, rizik promjene kamatnih stopa i rizik cijena.

- Valutni rizik - rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u kursu. Zvanična valuta u Crnoj Gori je EUR. Kako Društvo većinu transakcija obavlja u EUR valutni rizik je značajno umanjen.

- Rizik promjena kamatnih stopa – rizik da će se vrijednosti finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena tržišnih kamatnih stopa. Aktivnosti društva izložene su riziku promjena kamatnih stopa u dijelu kamatonosnih sredstava i obaveza. Ovaj rizik je ograničen budući da sva kamatonosna ulaganja Društva na dan izvještavanja imaju fiksne kamatne stope.

- Cjenovni rizik – rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena cijena na tržištu, bez obzira jesu li te promjene prouzrokovane faktorima koji se odnose na specifično na taj instrument ili njegovog izdavaoca ili faktorima koji se odnose na sve instrumente kojima se trguje na tržištu.

Cjelokupan program upravljanja rizikom usmjeren je na nepredvidivost finansijskih tržišta i nastoji da svede na minimum potencijalne negativne uticaje na finansijsko poslovanje Društva.

c) Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti nastaje kao rezultat finansijske aktivnosti Društva i upravljanja rizičnim pozicijama. One uključuju i rizik od nemogućnosti isplate sredstava na dan dospjeća i uz odgovarajuću kamatu i rizik od nemogućnosti likvidiranja sredstava po prihvatljivoj cijeni i u prihvatljivom vremenskom periodu. Rizik likvidnosti označava opasnost da za održavanje poslovnih aktivnosti Društva postoje nedovoljna likvidna sredstva. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik pada kreditnog rejtinga, rizik nedostupnosti i nelikvidnosti tržišta kapitala, rizik neočekivanih finansijskih obaveza i rizik neplaćanja obaveza.

Društvo upravlja rizikom likvidnosti održavajući odgovarajuće novčane rezerve kontinuiranim praćenjem planiranog i stvarnog novčanog toka, kao i održavanjem adekvatnog odnosa dospjeća finansijskih sredstava i obaveza.

Analiza ročnosti finansijskih ulaganja na dan 31.12.2023. godine po osnovu ugovornog dospjeća:

	Do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 mjeseci do 1 godina	od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Dugoročni finansijski plasmani	0	0	0	6.834.138	3.984.764	10.818.903
Potraživanja iz poslovanja	1.433.296	68.147	35.426	0	0	1.536.870
Druga potraživanja	189.943	856	613	0	0	191.412
Kratkoročni finansijski plasmani	79.834		304.711			384.545
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	806.895					806.895
Ukupno finansijska imovina	2.509.969	69.003	340.750	6.834.138	3.984.764	13.738.625
Dugoročne obaveze	0	0	0	191.230	0	191.230
Kratkoročne finansijske obaveze	0	0	0	0	0	0
Obaveze iz poslovanja	1.016.692	0	0	19.901	0	1.036.593
Ostale kratkoročne obaveze	560.557	0	0	0	0	560.557
Ukupno finansijske obaveze	1.577.249	0	0	211.131	0	1.788.380
Ročna neusklađenost na dan 31.12.2023. godine	932.720	69.003	340.750	6.623.007	3.984.764	11.950.244

Analiza ročnosti finansijskih ulaganja na dan 31.12.2022. godine po osnovu ugovornog dospjeća:

	<i>Do 3 mjeseca</i>	<i>Od 3 do 6 mjeseci</i>	<i>Od 6 mjeseci do 1 godina</i>	<i>od 1 do 5 godina</i>	<i>Preko 5 godina</i>	Ukupno
Dugoročni finansijski plasmani	0	0	0	5.398.278	4.209.811	9.608.088
Potraživanja iz poslovanja	1.178.392	49.380	7.634	0	0	1.235.407
Druga potraživanja	48.049	0	0	0	0	48.049
Kratkoročni finansijski plasmani	60.181					60.181
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	468.252					468.252
Ukupno finansijska imovina	1.754.874	49.380	7.634	5.398.278	4.209.811	11.419.977
Dugoročne obaveze	0	0	0	22.437	0	22.437
Kratkoročne finansijske obaveze	0	0	0	0	0	0
Obaveze iz poslovanja	622.452	0	0	17.742	0	640.194
Ostale kratkoročne obaveze	398.155	0	0	0	0	398.155
Ukupno finansijske obaveze	1.020.607	0	0	40.179	0	1.060.787
Ročna neusklađenost na dan 31.12.2022. godine	734.267	49.380	7.634	5.358.099	4.209.811	10.359.190

d) Kreditni rizik

Društvo se izlaže kreditnom riziku kroz sledeće stavke imovine:

- udio reosiguranja u rezervisanim štetama,
- potraživanja od reosiguranja po isplaćenim štetama,
- potraživanja od reosiguranika,
- depoziti i dati zajmovi,
- potraživanje od posrednika u osiguranju i ostala potraživanja i
- novac u banci.

Kreditni rizik se definiše kao nesposobnost dužnika u izmirenju dospelog potraživanja. Društvo upravlja ovim rizikom analizom naplativosti potraživanja. Kontinuirano se prati naplativost potraživanja i za potraživanja za koja se procijeni da su nenaplativa ili nijesu naplaćena u razumnom roku, vrši se ispravka vrijednosti u skladu sa internim aktima.

e) Operativni rizik

Predstavlja opasnost od gubitaka koji nastaju zbog grešaka ili šteta uzrokovanih neadekvatnim internim procesima, događaja prouzrokovanih greškama zaposlenih, sistemima i spoljnim događajima.

Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik internih i eksternih prevara, rizik zaposlenih i zaštite na radu, rizik povezan sa klijentima, proizvodima i poslovnom praksom, rizik oštećenja materijalne imovine, rizik prekida rada i pada sistema, rizik upravljanja procesima, rizik usklađenosti sa zakonom i propisima.

U Društvu se vodi računa da se operativni rizici svedu na minimum. U tom smislu nastoji se da se blagovremeno donose i ažuriraju pravilnici rada, unaprijedi sistem internih kontrola i nadzora nad zaposlenima. Posebna pažnja posvećuje se usavršavanju zaposlenih i unapređenju koordinacije između sektora i službi.

Takođe kontinuirano se prate izmjene računovodstvenih politika i zakonske regulative, kao i usklađenost internih akata sa važećim zakonskim propisima.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

f) Upravljanje kapitalom

Cilj upravljanja kapitalom je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi akcionarima obezbijedilo povraćaj (profit), a ostalim interesnim stranama pov oljnosti, i da bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala.

Društvo je dužno da izračunava marginu solventnosti u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja visine margine solventnosti (Službeni list Crne Gore 14/13) i da u svom poslovanju obezbijedi da margina solventnosti uvijek bude u visini koju je utvrdio regulatorni organ. Cjelokupni obračun margine solventnosti sastoji se iz obračuna metodom premijske osnove i metode osnove šteta.

Društvo za osiguranje dužno je da kapital održava najmanje u visini margine solventnosti.

Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti.

Društvo za osiguranje dužno je da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanog Zakonom o osiguranju.

Obračun garantnog kapitala prikazan je u napomeni 21.

3.22. Pravična (fer) vrijednost

Poslovna politika Društva je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nijesu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta.

Rukovodstvo Društva vrši procjenu rizika i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti.

Po mišljenju rukovodstva Društva, iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

4. Prihodi od premije osiguranja i saosiguranja

Prihodi od premija osiguranja obračunati su iz bruto premija osiguranja i saosiguranja, umanjeni za dio reosiguranja i ispravljani za promjenu bruto prenosne premije, koja je korigovana za učešće reosiguravača u prenosnoj premiji. Osnov za priznavanje bruto premija osiguranja su fakturisane premije.

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Obracunate bruto premije osiguranja	8.684.507	7.186.147
Smanjnje za udio reosiguranja u premijama osiguranja	(1.246.140)	(832.550)
Promjene bruto prenosnih premija	(707.841)	(42.242)
Promjene prenosnih premija za reosiguravajući dio	227.959	(52.248)
	6.958.484	6.259.106

GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD, PODGORICA
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu završenu 31. decembra 2023.

4.1. Neto prihodi premije osiguranja i reosiguranja po vrstama osiguranja za 2023.godinu:

	(u Eur)				
	<i>Bruto premija</i>	<i>Udio iz reosiguranja</i>	<i>Promjena bruto prenosnih premija</i>	<i>Promjena prenosnih premija za reosig.dio</i>	<i>Neto premija</i>
Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	1.528.180	-	(103.443)	-	1.424.737
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	268.270	-	10.283	-	278.553
Osiguranje motornih vozila	1.109.079	(591.939)	(291.250)	160.189	386.079
Osiguranje robe u prevozu	23.570	(12.195)	(357)	2.033	13.051
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	397.765	(319.875)	(43.816)	34.287	68.362
Ostala osiguranje imovine	217.411	(84.913)	(44.674)	13.717	101.542
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	4.956.591	(203.206)	(202.391)	3.671	4.554.665
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	28.464	(16.323)	(12.364)	7.898	7.675
Ostala osiguranja od odgovornosti	40.924	(17.690)	(6.841)	6.164	22.558
Osiguranje finansijskih gubitaka	26.350	-	(3.479)	-	22.871
Osiguranje pomoci na putu	87.903	-	(9.511)	-	78.392
	8.684.507	(1.246.140)	(707.841)	227.959	6.958.484

4.2. Neto prihodi premije osiguranja i reosiguranja po vrstama osiguranja za 2022.godinu:

	(u Eur)				
	<i>Bruto premija</i>	<i>Udio iz reosiguranja</i>	<i>Promjena bruto</i>	<i>Promjena prenosnih</i>	<i>Neto premija</i>
Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	1.171.792	0	36.334	-	1.208.125
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	241.793	0	(23.747)	-	218.046
Osiguranje motornih vozila	617.699	(328.012)	(18.399)	11.135	282.423
Osiguranje robe u prevozu	20.850	(10.215)	(181)	(1.510)	8.944
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	340.289	(268.062)	(15.291)	6.925	63.861
Ostala osiguranje imovine	149.096	(67.308)	14.681	(1.842)	94.627
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	4.511.431	(145.883)	(27.331)	(61.884)	4.276.332
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	3.054	(514)	465		3.004
Ostala osiguranja od odgovornosti	28.731	(8.381)	2.979	(1.010)	22.320
Osiguranje finansijskih gubitaka	36.871	(4.175)	(9.301)	(4.062)	19.333
Osiguranje pomoci na putu	64.543	0	(2.452)	-	62.091
	7.186.147	-832.550	(42.242)	(52.248)	6.259.106

5. Neto prihodi od ostalih usluga

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Prihodi od zelene karte	127.480	103.420
Prihodi od drugih usluga	5.171	7.587
	132.651	111.007

GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD, PODGORICA
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu završenu 31. decembra 2023.

6. Rashodi naknada šteta

Rashodi od naknada šteta obuhvataju:

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Obračunate bruto naknade šteta	3.319.610	3.433.418
Troškovi vezani za isplatu šteta	341.604	287.695
Umanjenje za prihode iz bruto regresnih potraživanja	(243.797)	(281.779)
Umanjenje za udio reosiguravača u naknadama šteta	(264.171)	(385.436)
Promjene bruto rezerisanja za nastale prijavljene štete	179.092	48.295
Promjene rezervisanja za nastale prijavljene štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	(6.348)	(2.437)
Promjene bruto rezerisanja za nastale neprijavljene štete	7.538	436.388
Promjene rezervisanja za troškove likvidacije šteta	74.625	42.201
	3.408.152	3.578.345

6.1. Rashodi naknada šteta po vrsti osiguranja za 2023.godinu:

	(u Eur)								
	Bruto štete	Troškovi likvidacije šteta	Prihodi od regresnih potraživanja	Udio reosiguranja u naknadama šteta	Promjene za rezervisanja za nastale prijavljene	Promjene za rezervisanja za reosig.dio	Promjene rezervisanja za nastale neprijavljene	Preomjene za rezevisane troškove likvidacije	Neto štete
Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	466.396	63.016	-	-	5.892	-	(30.037)	12.005	517.272
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	106.696	10.734	-	-	4.680	-	(32.102)	(619)	89.389
Osiguranje motornih vozila	426.757	33.282	(38.651)	(217.570)	17.714	(8.965)	58.475	8.613	279.654
Osiguranje robe u prevozu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	17.840	1.349	-	(12.062)	(310)	293	9.242	1.183	17.535
Ostala osiguranje imovine	60.813	4.600	-	(34.466)	6.140	(175)	(11.340)	(303)	25.269
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.205.779	225.934	(205.146)	-	144.531	2.500	9.970	53.294	2.436.862
Osiguranje od odg. zbog upotrebe plovnih objekata	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje od odgovornosti	5.555	436	-	(74)	445	-	(2.130)	(113)	4.120
Osiguranje finansijskih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje pomoci na putu	29.774	2.252	-	-	-	-	5.460	566	38.052
	3.319.610	341.604	(243.797)	(264.171)	179.092	(6.348)	7.538	74.625	3.408.152

6.2. Rashodi naknada šteta po vrsti osiguranja za 2022.godinu:

	(u Eur)								
	Bruto štete	Troškovi likvidacije šteta	Prihodi od regresnih potraživanja	Udio reosiguranja u naknadama šteta	Promjene za rezervisanja za nastale prijavljene	Promjene za rezervisanja za reosig.dio	Promjene rezervisanja za nastale neprijavljene	Preomjene za rezevisane troškove likvidacije	Neto štete
Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	557.103	62.260	-	-	9.902	-	(42.174)	1.901	588.992
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	144.014	11.049	-	-	2.300	-	6.279	(289)	163.353
Osiguranje motornih vozila	578.414	37.663	(38.715)	(291.747)	4.299	(2.144)	96.503	7.056	391.330
Osiguranje robe u prevozu	-	-	-	-	-	-	(2.639)	(158)	(2.798)
Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti	68.174	4.439	-	(54.918)	310	(293)	575	521	18.809
Ostala osiguranje imovine	44.279	2.883	-	(28.502)	(5.000)	-	(1.107)	(253)	12.299
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	1.987.241	165.726	(243.064)	(675)	36.484	-	380.826	33.385	2.359.923
Osiguranje od odg. zbog upotrebe plovnih objekata	-	-	-	-	-	-	(3.589)	(215)	(3.804)
Ostala osiguranja od odgovornosti	5.694	371	-	(2.925)	-	-	(748)	(23)	2.369
Osiguranje finansijskih gubitaka	11.879	875	-	(6.669)	-	-	-	-	6.085
Osiguranje pomoci na putu	36.621	2.428	-	-	-	-	2.462	277	41.788
	3.433.418	287.695	(281.779)	(385.436)	48.295	(2.437)	436.388	42.201	3.578.345

7. Rashodi za promjene neto tehničkih rezervisanja

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Promjene rezervisanja za prenosne premije	3.197	18.838
	3.197	18.838

Promjene drugih tehničkih rezervisanja odnose se na promjene na rezervama za neistekle rizike. Društvo je na dan 31.12.2023. godine obračunalo rezerve za neistekle rizike u iznosu 111.253 € (31.12.2022. godine 108.057 €). Rezerve za neistekle rizike se obrazuju za pokriće obaveza iz osiguranja po ugovorima o osiguranju iz tekućeg perioda koje nastaju u narednom periodu, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije.

8. Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja

Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja odnose se na:

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Troškovi za preventivu	96.323	83.904
Vatrogasni doprinos	8.264	7.419
Troškovi doprinosa garantnom fondu	163.615	176.076
Troškovi nadzornog organa	71.143	69.628
Troškovi ispravke vrijednosti premije osiguranja	112.487	0
Troškovi ispravke vrijednosti ostalih kratk.potraživanja	2.992	4.639
Troškovi ispravke vrijednosti regresnih potraživanja	130.839	98.111
Rezervacije za penzije, jubilarne nagrade i otpremnine	49.596	0
Druge rezervacije	142.500	0
	777.759	439.777

Doprinos za preventivu izdvaja se u skladu sa Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka Društva.

Rješenjem Savjeta Agencije za nadzor Osiguranja ("Službeni list Crne Gore", br. 146/22 od 28.12.2022. godine) data je saglasnost Udruženju - Nacionalni biro osiguravača Crne Gore na Odluku o redovnom doprinosu Garantnom fondu, broj 08/19 od 15.12.2022. godine, kojom se redovni doprinos za 2023. godinu

U skladu sa članom 175 Zakona o osiguranju i članom 6 Odluke o naknadama Agencije za nadzor osiguranja ("Službeni list Crne Gore", br. 026/15, 038/15, 129/22 i 099/23) godišnja naknada za vršenje nadzora nad poslovanjem koju plaćaju društva za osiguranje iznosi 0.99% godišnje bruto premije društva. Kao osnovica za utvrđivanje nadzora u tekućoj godini uzima se bruto premija ostvarena u prethodnoj godini.

Društvo je u toku 2023. izvršilo rezervaciju sredstava za prekršajne kazne.

9. Troškovi sprovođenja osiguranja

Troškovi sprovođenja osiguranja obuhvataju: troškove sticanja osiguranja i sve druge operative troškove koji su neophodni za obavljanje djelatnosti osiguranja (amortizacija, zarade, materijalni troškovi, troškovi ostalih usluga). Ukupni troškovi sprovođenja osiguranja umanjuju se za prihode od provizije reosiguranja.

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Troškovi sticanja osiguranja	1.737.176	1.284.177
Promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja	(219.062)	41.377
Amortizacija	73.154	72.252
Troškovi rada	425.468	446.522
Materijalni troškovi	23.621	25.691
Ostali troškovi usluga	238.678	139.207
Drugi troškovi	50.635	44.245
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	(185.253)	(153.743)
	2.144.416	1.899.729

9.1. Troškovi sticanja osiguranja

Troškovi sticanja osiguranja za 2023. godinu u iznosu 1.737.176 € (2022. godine 1.284.177 €) odnose se na troškove zastupanja i posredovanja u osiguranju, troškove zaposlenih koji rade na pribavi osiguranja, kao i reklamu i druge troškove koji su direktno vezani za pribavu osiguranja.

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Administrativne takse	324	522
IT troškovi	32.255	13.483
Komunalne usluge	733	614
Održavanje vozila	4.794	4.843
Provizije	475.148	349.221
Troškovi tendera	1.748	2.357
Troškovi arhiviranja dokumentacije	3.092	2.221
Troškovi edukacije	0	0
Troškovi električne energije	1.614	1.425
Troškovi goriva	5.746	3.212
Troškovi kancelarijskog, štampanog i potrošnog materijala	31.199	20.250
Troškovi marketinga i propagandnog materijala	313.152	335.065
Troškovi mobilne telefonije	3.020	1.744
Troškovi održavanja osnovnih sredstava	2.298	1.992
Troškovi ostalih usluga	26.293	31.620
Troškovi premije osiguranja	1.194	904
Troškovi PTT i interneta	5.591	7.144
Troškovi reprezentacije	26.140	3.429
Troškovi službenih putovanja	26.549	1.303
Troškovi ugovora o djelu	23.797	42.024
Troškovi usluga zaštite na radu	1.816	760
Troškovi zakupa	102.796	131.072
Troškovi zarada	647.878	328.974
	1.737.176	1.284.177

GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD, PODGORICA
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu završenu 31. decembra 2023.

9.2. Troškovi rada

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Troškovi neto zarada, naknada zarada i ostalih ličnih primanja	293.395	296.119
Porezi na zarade i naknade zarada	30.207	35.539
Doprinosi na zarade i naknade zarada	82.949	94.746
Naknade odboru direktora	3.774	3.774
Troškovi službenih putovanja	15.144	16.345
	425.468	446.522

9.3. Materijalni troškovi

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Troškovi materijala	10.172	10.581
Troškovi goriva i energije	13.449	15.110
	23.621	25.691

9.4. Ostali troškovi usluga

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Troškovi konsultantskih usluga	17.471	870
Troškovi aktuara i eksterne revizije	30.129	10.890
Troškovi premije osiguranja	4.031	2.695
Troškovi reprezentacije	10.799	9.123
Troškovi marketinga i propagandnog materijala	0	0
Troškovi održavanja osnovnih sredstava	99.888	54.877
Troškovi PTT i interneta	13.998	19.426
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	28.714	27.047
Troškovi provizije (KHOV, CDA)	3.852	675
Troškovi drugih usluga	29.795	13.604
	238.678	139.207

9.5. Drugi troškovi

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Administrativne takse	2.562	2.334
Donacije	5.640	2.350
Troškovi članarina	24.170	24.240
Troškovi poreza na premiju osiguranja	0	31
Drugi troškovi	18.263	15.289
	50.635	44.245

10. Finansijski rezultat od ulaganja

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi		
Prihodi od kamata	374.923	287.082
Dobici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	19.653	2.847
Prihodi od dividendi i drugih udjela u dobitku	205	2.886
Prihodi od zakupa poslovnog prostora	5.400	5.400
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi		
Gubici kod finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	-	-
Drugi finansijski rashodi	-	-
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava teh. rezervi	400.181	298.215

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Prihodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		
Prihodi od kamata	33.608,82	28.746,62
Prihodi po osnovu refundacija	-	-
Dobici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	-	-
Prihodi od ulaganja u investicione nekretnine	-	-
Drugi prihodi	38.968,37	32.881,75
Rashodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		
Rashodi kamata	-	(377)
Rashodi od umanjenja vrijednosti	-	-
Gubici kod finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	(5.835)	(1.062)
Rashodi od amortizacije investicionih nekretnina	(5.495)	(5.495)
Novčane kazne i odštete	(6.205)	(2.528)
Drugi finansijski rashodi		
Neto finansijski rezultat od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	55.043	52.167
Ukupni finansijski rezultat od ulaganja	455.224	350.382

11. Porez na dobit

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Tekući porez	141.745	89.708
Odloženi porez	2.159	2.103
	143.904	91.811

Usaglašavanje poreza na dobit po finansijskim iskazima i poreza na dobit po poreskom bilansu:

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Dobit prije oporezivanja	1.212.835	783.806
Troškovi amortizacije u Bilansu uspjeha	73.154	72.252
Iskazana amortizacija u poreske svrhe	(97.880)	(91.325)
Troškovi koji se ne priznaju u poreske svrhe	22.516	18.041
Troškovi zarada koji nijesu isplaćeni u poreskom periodu	23.050	27.469
Troškovi zarada koji nijesu bili priznati u prethodnom periodu	(27.469)	(37.673)
Poreska osnovica	1.206.207	772.570
Stopa poreza: do 100.000 € - 9%	9.000	9.000
12% na oporezivu dobit koja prelazi 100.000 €	132.745	80.708
	141.745	89.708

12. Zarada po akciji

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Neto dobit / (gubitak)	1.068.931	691.994
Broj akcija	562.317	562.317
Dobitak po akciji	1,90	1,23

13. Nematerijalna ulaganja

	(u Eur)		
	Softveri, licence i slična prava	Ostala nematerijalna imovina	Ukupno
Nabavna vrijednost			
Stanje 1. januara 2023. godine	9.511	1.378	10.889
Povećanje			-
Rashodovanje i otpis		(1.378)	(1.378)
Stanje 31. decembar 2023. godine	9.511	0	9.511
Ispravka vrijednosti			
Stanje 1. januara 2023. godine	(4.912)	(1.378)	(6.289)
Amortizacija	(1.395)		(1.395)
Rashodovanje i otpis	3	1.378	1.381
Stanje 31. decembar 2023. godine	(6.303)	-	(6.303)
Sadašnja vrijednost 31.12.2023.	3.208	0	3.208
Sadašnja vrijednost 31.12.2022.	4.599	0	4.599

14. Nekretnine i oprema

	(u Eur)				
	Građevinski objekti	Imovina sa pravom korišćenja	Oprema	Objekti i oprema u izgradnji	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje 1. januara 2023. godine	654.706	49.224	383.709	102.276	1.189.916
Povećanje		229.986	147.216		377.202
Prodaja			(14.798)		(14.798)
Rashodovanje i otpis			(6.274)		(6.274)
Stanje 31. decembar 2023. godine	654.706	279.210	509.853	102.276	1.546.046
Ispravka vrijednosti					
Stanje 1. januara 2023. godine	(130.357)	(26.894)	(251.665)	(51.454)	(460.370)
Amortizacija	(22.587)	(49.147)	(40.611)	(8.565)	(120.910)
Prodaja		9.322			9.322
Rashodovanje i otpis		4.830			4.830
Stanje 31. decembar 2023. godine	(152.944)	(61.889)	(292.276)	(60.019)	(567.128)
Sadašnja vrijednost 31.12.2023.	654.706	217.321	217.578	42.257	978.918
Sadašnja vrijednost 31.12.2022.	524.349	22.330	132.044	50.822	729.546

15. Dugoročna finansijska ulaganja

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Ulaganja u obveznice		
Obveznice izdate od strane Ministarstva finansija Crne Gore	8.027.020	7.925.280
Druge obveznice	1.494.070	492.458
	9.521.090	8.417.738
 Investicije nekretnine i oprema koji nijesu namijenjeni za neposredno obavljanje djelatnosti	134.880	140.375
 Učešća u kapitalu		
Smokva	479.600	479.600
Swiss plus	10.900	10.900
Nacionalni biro osiguravača Crne Gore	50.000	50.000
	540.500	540.500
 Dugoročna poslovna potraživanja i druga dugor. potraživanja		
Smokva, Podgorica	688.431	580.938
Zoran Djurovic, Podgorica	28.805	31.172
Danilo Gojkovic, Podgorica	4.231	4.231
Dragan Mijanovic, Podgorica	-	1.616
Buba Auto, Podgorica	1.768	1.768
Aranitovic Jasmina, Podgorica	4.616	4.616
Autounia, Podgorica	5.441	1.489
Juskovic Velibor, Podgorica	7.657	7.657
Nesa trans, Cetinje	10.410	10.410
Quck time, Podgorica	2.127	2.127
Zeljko Vukcevic, Podgorica	3.828	3.828
	757.313	649.850

15.1. Hartije od vrijednosti

Hartije od vrijednosti-obveznice, koje su na dan 31.12.2023. godine iskazane u iznosu 9.521.090 € (31.12.2022. godine 8.417.738 €) odnose se na obveznice izdate od strane Ministarstva finansija Vlade Crne Gore sa rokom dospjeća 21.04.2025. godine, 16.12.2027. godine i 03.10.2028. godine i obveznice Vlade Poljske sa rokom dospjeća 25.10.2028. godine, obveznice Vlade Hrvatske sa rokom dospjeća 27.01.2030. godine, obveznice Banke Novog Zelanda sa rokom dospjeća 20.12.2028. godine, obveznice Vseobecna Uverova Banke sa rokom dospjeća 5.9.2028.godine.

15.2. Učešća u kapitalu

Učešća u kapitalu odnose se na sledeća ulaganja

- Učešća u kapitalu drugih pravnih lica sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine u iznosu 50.000 € predstavljaju ulaganje u osnivački kapital Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore.
- Društvo je osnivač Društva sa ograničenom odgovornošću za proizvodnju i promet roba i usluga "Smokva" doo, Podgorica i "Swiss plus" doo, Podgorica sa udjelom od 100%.

Osnivački udio u "Smokva" doo, Podgorica iznosi 479.600 € u skladu sa članom 15 Ugovora o ustupanju osnivačkog uloga 252 od 16.01.2017. godine.

Osnivački udio u "Swiss plus " doo, Podgorica iznosi 10.900 € u skladu sa članom 15 Ugovora o ustupanju osnivačkog uloga 253 od 16.01.2017. godine.

15.3. Dugoročna poslovna potraživanja i druga dugoročna potraživanja

Dugoročna poslovna potraživanja odnose se na sledeća potraživanja:

- Potraživanja od Društva sa ograničenom odgovornošću za proizvodnju i promet roba i usluga "Smokva" doo, Podgorica po osnovu Ugovora o subordiniranom zajmu br. 2666 od 02.04.2019. godine, Ugovora o zajmu br. 2998 od 11.04.2019. godine, Ugovora o zajmu br. 1669 od 05.05.2023. godine, Ugovora o zajmu br. 1670 od 05.05.2023. godine i Ugovora o zajmu br. 2463 od 30.06.2023. godine
- Potraživanje po osnovu vanskudskih poravnjenja od Zorana Đurovića br. 3565 od 28.10.2016. (regresna potraživanja),
- Potraživanje od "Buba auto" doo, Podgorica - Ugovor o zajmu br. 6842 od 10.01.2021. godine,
- Potraživanje od "Autounija" doo, Bijelo Polje - Ugovor o zajmu br. 1586 od 05.05.2022. godine,
- Potraživanje od "Neša trans" doo, Cetinje - Ugovor o zajmu br. 1662 od 17.05.2022. godine,
- Potraživanje od "Quick time" doo, Podgorica - Ugovor o zajmu br. 1529 od 04.05.2022. godine,
- Potraživanje od Aranitović Jasmine, Podgorica - Ugovor o zajmu br. 3161 od 13.09.2022. godine,
- Potraživanje od Vukčević Željka, Podgorica - Ugovor o zajmu br. 3384 od 31.10.2022. godine,
- Potraživanje od Jušković Velibora, Podgorica po osnovu Aneks-a Ugovora o zajmu br. 4387 od 09.12.2022. godine.

16. Investicione nekretnine i oprema koji nisu namijenjeni za neposredno obavljanje djelatnosti

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Objekti namijenjeni za izdavanje	100.260	105.755
Zemljište namijenjeno prodaji	34.620	34.620
	134.880	140.375

Ulaganja u nekretnine koje nisu namijenjene neposrednom obavljanju djelatnosti osiguranja čine: Investicione nekretnine-objekti-odnose se na poslovni prostor u ulici Novaka Miloševa 6/II, namijenjen za izdavanje i zemljište namijenjeno prodaji, na katastarskoj parceli br. 4328/54, koje se nalazi u mjestu Krnjevina, KO Podgorica II, evidentirana u listu nepokretnosti br.5269.

Promjene na investicionim nekretninama u toku godine:

	(u Eur)	
	Nekretnina	Zemljište
Početno stanje	105.755	34.620
Amortizacija	(5.495)	
	100.260	34.620

16. Kratkoročna finansijska ulaganja

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju	79.834	60.181
Ostala kratkoročna finansijska ulaganja	304.711	-
	384.545	60.181

16.1. Kratkoročni depoziti kod banaka

	(u Eur)			
	Kamatna stopa	Dospjeće	2023.	2022.
	%			
Lovćen banka, AD Podgorica	0,10%	8.5.2024	4.711	
Lovćen banka, AD Podgorica	1,50%	28.6.2024	150.000	
Lovćen banka, AD Podgorica	1,50%	30.6.2024	150.000	
			304.711	-

16.2. Hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju

	(u Eur)		
	Učešće	2023.	2022.
HOV namijenjene trgovanju- u zemlji	%		
Prva banka Crne Gore AD, Podgorica	0,0702	5.904	7.960
Crnogorski Telekom AD, Podgorica	0,0101	8.660	9.147
Institut „Simo Milošević“ AD, Igalo	0,0272	2.392	1.769
AD Kombinat aluminijuma Podgorica	0,0342	11	0
HTP „Ulcinjska rivijera“ AD, Ulcinj	0,0242	1.476	1.531
Fond zajedničkog ulaganja „Eurofond“ AD, Podg.	0,0257	259	84
Željeznička infrastruktura CG AD, Podgorica	0,001	17	15
Podgorički broker	14,6825	7.042	7.042
		25.760	27.549
HOV namijenjene trgovanju- u inostranstvu:			
Dunav Re AD, Beograd, Srbija	0,2368	54.074	32.632
		79.834	60.181

17. Gotovinska sredstva

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Žiro račun	190.612	453.570
Devizni račun	616.358	15.305
Blagajna	-	3
Ostala novčana sredstva	(75)	(626)
	806.895	468.252

Sredstva se nalaze na računima poslovnih banaka kod kojih Društvo ima otvorene račune. Finansijsko poslovanje Društvo obavlja preko NLB banke AD Podgorica, Hipotekarne banke AD Podgorica, Prve banke CG AD Podgorica, Lovćen banke AD Podgorica i Schelhammer Capital bank.

18. Potraživanja iz poslovnih odnosa

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja	657.721	303.334
Ispravka vrijednosti potraživanja po osnovu premija	(166.555)	(60.433)
Nefakturisana potraživanja	733.546	611.473
	1.224.712	854.373
Potraživanja po osnovu šteta i provizije iz reosig.	126.846	122.673
Potraživanja po osnovu prava na regres	990.251	844.712
Ispravka vrijednosti potraž. po osnovu prava na regres	(810.888)	(680.049)
Potraživanja za kamatu	60.308	48.049
Potraživanja od državnih i drugih inst.	6.982	2.305
Ostala potraživanja	150.712	109.118
Ispravka vrijednosti ostalih potraživanja	(20.641)	(17.724)
	503.570	429.083
Stanje na dan 31. decembra	1.728.282	1.283.456

18.1. Starosna struktura neto potraživanja po osnovu premije osiguranja:

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Nedospjela potraživanja	733.546	611.473
do 30 dana	253.417	135.119
od 31 do 60 dana	87.430	49.278
od 61 do 90 dana	68.431	31.467
od 91 do 180 dana	46.463	19.402
od 181 do 365 dana	35.426	7.634
preko 365 dana	-	-
	1.224.712	854.373

GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD, PODGORICA
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu završenu 31. decembra 2023.

18.2. Promjene na obezvrjeđenju potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja i regresnih potraživanja u toku 2023. godine:

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Stanje 01. januara	740.482	671.421
Obezvrjeđenje u toku godine (indirektan otpis)	243.326	98.111
Naplaćeno u toku godine	(8.266)	(52.052)
Obezvrjeđenje u toku godine (direktan otpis)	-	23.003
	975.543	740.482

19. Udio reosiguravača u tehničkim rezervama

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Udio reosiguranja u prenosnim premijama	557.591	329.632
Udio reosiguranja u rezervisanjima za nastale prijavljene štete	54.258	47.910
	611.848	377.542

20. Aktivna vremenska razgraničenja

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Razgraničeni troškovi pribave		
Troškovi zarada i naknada zarada	309.556	158.796
Ostali troškovi sprovođenja osiguranja	577.529	509.227
	887.085	668.023
Drugi kratkoročni odloženi troškovi	21.007	0
	908.092	668.023

Društvo je izvršilo razgraničenje troškova pribave osiguranja, shodno Članu 102 Zakona o osiguranju, u skladu sa učešćem prenosnih premija na dan 31. decembra 2023 . godine u ukupnim fakturisanim premijama osiguranja tokom godine. Kao osnovicu za razgraničenje Društvo je koristilo ukupan iznos troškova pribave osiguranja.

21. Kapital i rezerve

Kapital Društva čine:

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Aksijski kapital	3.000.003	3.000.003
Rezerve iz dobiti	39	39
Prenesena neraspoređena dobit ranijih godina	2.296.155	1.604.160
Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine	1.068.931	691.994
	6.365.128	5.296.197

GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD, PODGORICA**Napomene uz finansijske izvještaje za godinu završenu 31. decembra 2023.**

Osnovni kapital Društva čini akcijski kapital u iznosu 3.000.003 € (31.12.2022. godine 3.000.003 €). Osnovni kapital podijeljen je na 562.317 akcija nominalne vrijednosti 5,3350 € za jednu akciju. Akcije Društva su obične (redovne) sa pravom glasa. Akcije Društva se kotiraju na Montenegroberzi u Crnoj Gori. Vlasnik akcija je Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft Grac, Austrija sa 100% učešća.

21.1. Struktura garantnog kapitala je sledeća:

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Osnovni kapital		
Aksijski kapital	3.000.003	3.000.003
Ostale rezerve iz dobiti	39	39
Umanjenje za nematerijalnu imovinu	(3.208)	(4.599)
Dopunski kapital:		
Dio neraspoređene dobiti iz prethodnih godina	2.296.155	1.604.160
Garantni kapital	5.292.989	4.599.603

Društvo sa stanjem na dan 31.12.2023. godine ispunjava sve uslove kapitalne adekvatnosti iz čl. 21, 98 i 98a Zakona o osiguranju.

Garantni kapital na dan 31. decembra 2023. godine iznosi 5.292.989 € i veći je od iznosa akcijskog kapitala propisanog Zakonom o osiguranju.

Obračun margine solventnosti

Društvo je dužno da izračunava marginu solventnosti u skladu sa Pravilnikom o načinu obračuna margine solventnosti („Sl list CG“ br. 14/13) i da u svom poslovanju obezbijedi da margina solventnosti uvijek bude u visini koju je utvrdio regulatorni organ. Kapital je veći od margine solventnosti koja je utvrđena u iznosu od 1.413.223 €, čime je ispunjen uslov iz članova 98 i 98a Zakona o osiguranju.

	(u Eur)	
	2023.	2022.
1.Margina solventnosti izračunata na osnovu premije	1.413.223	1.182.788
2.Margina solventnosti obračunata na osnovu prosječnih rashoda za štete	861.746	785.186
3.Margina solventnosti za obračunski period (veći od iznosa 1 i 2)	1.413.223	1.182.788
4.Margina solventnosti na 31.12.2022. godine	1.182.788	1.163.517
5. Rezervisane štete u samopridržaju na kraju tekuće godine	3.282.219	3.027.312
6.Rezervisane štete u samopridržaju na kraju prethodne godine	3.027.312	2.502.865
7.koeficijent 5/6 (max 1)	1	1
8.Margina solventnosti na 31.12.2023. godine	1.413.223	1.182.788

GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD, PODGORICA
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu završenu 31. decembra 2023.

22. Bruto tehničke rezerve

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Bruto prenosne premije	4.313.081	3.605.240
Bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	836.503	657.411
Bruto rezervisanja za nastale i neprijavljene štete	2.186.320	2.178.783
Bruto rezervisanja za troškove likvidacije šteta	313.655	239.030
Rezervisanja na neistekle rizike	111.254	108.057
	7.760.812	6.788.520

22.1. Prenosne premije

Rezervisanja za nastale prijavljene štete odnose se na:

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Prenosna premija obaveznog osiguranja od autoodgovornosti	2.484.059	2.281.668
Prenosna premija ostalih osiguranja	1.829.022	1.323.572
	4.313.081	3.605.240

Društvo sa stanjem na dan 31.12.2023. godine u cjelosti ima pokriće sredstava tehničkih rezervi oblicima imovine propisane članom 90 Zakona o osiguranju i Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje („Sl. list CG“, br. 141/22 i 114/23).

Na dan 31.12.2023. godine sredstva bruto tehničkih rezervi uložena su u sledeće oblike aktive:

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Obveznice	9.521.090	8.417.738
Akcije	25.760	27.549
Depoziti kod banaka	304.711	
Nepokretnosti	134.880	140.375
Udio reosiguranja u rezervisanjima za nastale prijavljene štete	611.848	377.542
Gotovina	232.824	203.656
Potraživanja od osiguranika po osnovu premije osiguranja i saosiguranja, ne starija od 90 dana	776.081	678.852
Potraživanja od reosiguravača po osnovu nastalih šteta iz reosiguranja, ne starija od 90 dana	71.968	83.143
	11.679.163	9.928.854

23. Kratkoročne obaveze

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Kratkoročne obaveze iz neposrednih poslova osiguranja	26.385	17.614
Kratkoročne obaveze za premije iz saosiguranja i reosiguranja	835.195	508.672
Kratkoročne obaveze za udjele u iznosima šteta	-	1.624
Druge kratkoročne obaveze iz poslova osiguranja	86.427	70.996
Kratkoročne obaveze prema zaposlenima	23.130	20.964
Druge kratkoročne obaveze	606.112	400.737
	1.577.249	1.020.607

23.2. Kratkoročne obaveze za premije iz saosiguranja i reosiguranja

Obaveze prema reosiguravaču za premije reosiguranja na dan 31.12.2023. iznose 835.195 € (31.12.2022. godine 508.672 €)

Poslove reosiguranja za portfelj Grawe neživotno osiguranja AD vrši Dunave Re a.d.o iz Beograda, Srbija.

Društvo nema zaključene ugovore o saosiguranju sa drugim osiguravačima.

23.3. Druge kratkoročne obaveze i izvedeni finansijski elementi

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Kratkoročne obaveze za porez iz dobitka	141.745	89.708
Kratkoročne obaveze prema dobavljačima	126.727	33.195
Kratkoročne obaveze prema dobavljačima-povezana lica	-	17.213
Obaveze na ime poreza na dodatu vrijednost	13.367	4.834
Ostale kratkoročne obaveze	9.926	24.313
Odloženi prihodi	121.789	102.895
Odložene obaveze	192.559	128.579
	606.112	400.737

24. Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Dugoročne obaveze		
Obaveze po osnovu lizinga	258.258	38.634
Tekući dio dugoročnih obaveza	(67.028)	(16.197)
	191.230	22.437

25. Odloženi porez

Odložene poreske obaveze na dan 31.12.2023. godine iskazane su u iznosu 19.901 € (31.12.2022. godine 17.742 €) i odnose se na privremene razlike između osnovice po kojoj se nekretnine i oprema priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim iskazima Društva.

26. Pasivna vremenska razgraničenja (Doprinos za preventivu)

Na dan 31.12.2023. godine fond za preventivu iznosi 269.155 € (31.12.2022. godine 194.558 €).

27. Transakcije sa povezanim pravnim licima

Pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili mogu bitno uticati na poslovanje, odnosno rezultate poslovanja drugog lica. Prilikom razmatranja svih mogućih odnosa između povezanih pravnih lica pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Priroda odnosa između onih povezanih lica sa kojima je Društvo ušlo u transakcije većeg obima ili sa njima ima značajnija neizmirena salda na dan 31. decembra 2023. godine je prikazana u tabeli niže.

GRAWE NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD, PODGORICA
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu završenu 31. decembra 2023.

27.1. Salda i transakcije sa povezanim pravnim licima na dan i za godinu završenu 31. decembra 2023. i 2022. godine su kao što slijedi:

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Potraživanja		
Potraživanja po osnovu premija		
SMOKVA doo, Podgorica	-	2.323
Ostala potraživanja	-	-
Potraživanja po osnovu zajmova	-	-
SMOKVA doo Podgorica	775.615	598.009
Ukupno potraživanja	775.615	600.332
Obaveze		
Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft	40.824	17.213
Društvo za zastupanje u osiguranju SWISS Plus doo	24.254	16.191
Ukupno obaveze	65.078	33.404

27.2. Transakcije sa povezanim pravnim licima - prihodi i rashodi:

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Prihodi		
Prihodi po osnovu premija		
SMOKVA doo, Podgorica	3.700	3.097
GRAWE osiguranje ad, Podgorica	780	2.283
Ostali prihodi		
Kamata na zajmove	-	-
SMOKVA doo Podgorica	29.945	27.158
Ukupno prihodi	34.425	32.538
Rashodi		
Rashodi šteta		
Ostali rashodi		
Grazer Wechselseitige Versicherung Aktiengesellschaft	49.987	17.213
SMOKVA doo Podgorica	2.584	2.794
Društvo za zastupanje u osiguranju SWISS Plus doo	273.359	185.887
Ukupno rashodi	325.930	205.894

28. Naknade rukovodstvu

Bruto naknade isplaćene ključnom rukovodstvu za usluge izvršene tokom 2023. godine iznose 163.434 € (2022. godine 157.124€).

29. Sudski sporovi

Društvo sa stanjem na dan 31.12.2023. godine vodi određeni broj sudskih sporova koji se smatraju uobičajenim za ovu vrstu poslovanja a odnose se na sporove po osnovu odštetnih zahtjeva prema različitim polisama osiguranja izdatim od strane Društva.

Osim predmeta po osnovu naknade šteta, u toku je sudski postupak koji se vodi pred Sudom za prekršaje u Podgorici, a po Zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka podnijetog od strane Agencije za nadzor osiguranja nakon sprovedene kontrole u decembru 2022. godine.

Premda se sa sigurnošću ne mogu predvidjeti efekti i ishodi ovih sporova, rukovodstvo Društva smatra da, uzimajući u obzir iznose rezervisanih sredstava za takve sporove u toku ili naknadne potencijalne odštetne zahtjeve, ishodi sporova u toku ili podnijetih odštetnih zahtjeva, kao i onih koji eventualno predstoje protiv Društva, vjerovatno neće imati materijalno značajne negativne efekte na finansijsko stanje ili rezultate poslovanja Društva.

30. Mišljenje aktuara

Ovlašćeni aktuar je u skladu sa Pravilnikom o sadržaju mišljenja ovlašćenog aktuara („Sl. List CG“ br. 17/13) izdao izvještaj, odnosno zaključno mišljenje o finansijskim izvještajima Društva za period od 1. januara do 31. decembra 2023. godine. Ovlašćeni aktuar je dao pozitivno mišljenje o poslovanju Društva: Sve aktuarske pozicije i druge veličine na koje ovlašćeni aktuar daje mišljenje su u skladu sa Zakonom o osiguranju, propisima donijetim na osnovu Zakona i drugim propisima kojima se uređuje djelatnost osiguranja. Takođe u skladu sa aktima Društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja. Obračunate tehničke rezerve i kapital Društva garantuju trajnu stabilnost i solventnost u poslovanju.

Društvo svojim savjesnim poslovanjem obezbjeđuje stalnu likvidnost i efikasno izvršavanje svih preuzetih obaveza prema korisnicima osiguranja. U svom poslovanju Društvo je zabilježilo rast bruto premije, dobru ažurnost isplate šteta i ostvarilo pozitivan finansijski rezultat.

31. Događaji nakon datuma bilansa stanja

Po osnovu Ugovora o kupoprodaji vlasničkog udjela br. 5450, 31. januara 2024. godine izvršena je transakcija prodaje cjelokupnog udjela Društva za zastupanje u osiguranju „Swiss plus“ D.O.O, Podgorica koje je bilo u vlasništvu Osiguravajućeg društva „GRAWE neživotno osiguranje“ AD Podgorica, kupcu D.O.O za proizvodnju, promet roba i usluga „Smokva“ Podgorica.

Nije bilo značajnih događaja nakon datuma bilansa stanja koji bi mogli da utiču na finansijske iskaze za 2023. godinu ili zahtijevali posebno objelodanjivanje.
